

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Історичний факультет

Кафедра нової та новітньої історії

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи

бакалавра

на тему: **“Трансформація зовнішньоекономічної політики США за часів
президента Д.Трампа(2017-2021)”**

Виконав:

студент IV курсу

денної форми навчання

напряму підготовки (спеціальності)

6.020302 – історія

Василенко Михайло Олексійович

Керівник: к. і. н., доц. Ченчик Д. В.

Рецензент: проф., д.і.н., Станчев М. Г.

Харків –2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Трансформація НАФТА за часів першої адміністрації Д. Трампа	12
РОЗДІЛ 2. Азійський та європейський вектори американських торгівельних відносин.....	28
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	61

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність теми дослідження зумовлена провідною роллю Сполучених Штатів Америки у світовій політиці та економіці. США, як наддержави, здатні проектувати політичні та економічні зміни в масштабах усієї планети, впливаючи на дії міжнародних компаній, рухів, держав та народів. У цьому контексті, аналіз тенденцій та змін, що відбуваються у зовнішній політиці США, є надзвичайно важливим для розуміння сучасних міжнародних відносин та економіки. Особливий інтерес викликають зміни, що відбулися з приходом Дональда Трампа на посаду президента. Його адміністрація, характеризуючись протекціонізмом і націоналізмом, істотно вплинула на міжнародний порядок, внівши корективи в політику США, а отже, з'явилася і на інші країни. Президентство Трампа стало відраженням настроїв у країні після десятиріч економічного лібералізму та політики відкритості до зон вільної торгівлі та інтеграційних процесів.

Його правління ознаменувалося відходом від глобалізації та поверненням до «американізму» і нової форми ізоляціонізму. Це створило прецедент, який вплинув на роль США в міжнародних відносинах і поставив під сумнів незмінність американського лідерства.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що дії, здійснені за час першого президентства Дональда Трампа (2017–2021), заклали новий вектор американської зовнішньоекономічної політики. У контексті перемоги Дональда Трампа на виборах 2024 року аналіз минулих змін набуває ще більшого значення, оскільки дає змогу краще зрозуміти й передбачити майбутні рішення президента США та політику, яку він проводитиме на міжнародній арені.

Об'єктом дослідження є зовнішньоекономічна політика США.

Предмет дослідження – трансформація зовнішньоекономічної політики США за часів першої адміністрації Д. Трампа.

Хронологічні рамки дослідження: з 20 січня 2017 року по 20 січня 2021 року. Нижня хронологічна межа – день вступу Дональда Трампа на посаду президента США, верхня – день передачі ним повноважень Джо Бадейну. Вибір зумовлений тим, що саме цей період охоплює каденцію першої адміністрації Трампа.

Географічні рамки дослідження Вони охоплюють Північну Америку та Тихоокеанський регіон та Європу.

Ступінь розробленості проблеми: Еволюція зовнішньоекономічної політики США за часів адміністрації Трампа стала предметом значного аналізу у сучасній науці та публіцистиці. Однак конкретний аспект торговельної політики як інструменту геополітичного впливу залишається недостатньо вивченим. Зміна підходу адміністрації США до торговельних угод, особливо в контексті президентства Трампа, є суттєвим прогалином у існуючих дослідженнях.

Аналіз того, як США за час першої адміністрації діяли в різних ситуаціях із конкретними прикладами і як це може бути взаємопов'язано, є загалом новою темою. Пояснення взаємозв'язку між внутрішньою політикою, зовнішньою політикою та інтересами у сфері безпеки – ось що поки що слабо представлено. Це дослідження спрямоване на заповнення цієї прогалини шляхом аналізу того, як саме відбулася трансформація зовнішньоекономічної політики в період президентства Трампа на прикладі його політики щодо торговельних угод і введених тарифів, а також які цілі він міг переслідувати або не переслідувати.

Аналіз історіографії. При дослідженні трансформації зовнішньоекономічної політики США за часів адміністрації Дональда Трампа спирається на широкий спектр наукових праць, офіційних документів та аналітичних матеріалів. Західна історіографія яка представлена американськими, канадськими, європейськими та азійськими дослідниками, відіграла ключову роль у формуванні розуміння цього періоду.

Її можна розділити на кілька основних категорій. Перша категорія – наукові статті, присвячені політиці Дональда Трампа в питаннях торгівлі та його діяльності стосовно НАФТА та інших рішень президента. Ці публікації відображають думки експертів про вплив його адміністрації на торговельні угоди та міжнародні відносини. Друга категорія – різні статті з журналів з економіки та політик, які висвітлювали події через призму економіки або політології.

Аналіз еволюції Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА) та її трансформації в USMCA представлений у статті "The Political Economy of NAFTA/USMCA" Густаво Флореса Матіаса та Маріано Санчеса Таланкера¹. Ця робота розглядає історію НАФТА та її вплив на регіональну економіку протягом 20 років. Питання ефективності НАФТА для США розглядається у статті "Was Nafta Good For The United States?" (2017)², опублікованій в журналі *International Economics*. Одними з найвагоміших праць у західній історіографії є дослідження політологів та економістів Гері Клайд Хафбауер та Джефрі Джей Скота. Це роботи *NAFTA Revisited: Achievements and Challenges*. *Foreign Affairs*. 2006, *Understanding the Trans-Pacific Partnership* та інші

Ці дослідники охоплюють тематику зон вільної торгівлі, зокрема НАФТА, тема якої була особливо важливою при написанні цієї роботи.

Розуміння мотивів торговельної політики адміністрації Трампа забезпечує стаття "A Research Agenda for Trade Policy Under the Trump Administration" Девіда Гривала³, яка аналізує прагнення президента до боротьби

¹ . Flores-Macías G. A., Sánchez-Talanquer M. The Political Economy of NAFTA/USMCA. *Oxford Research Encyclopedia of Latin American Politics*, 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/336073931_The_Political_Economy_of_NAFTAUSMCA (date of access: 01.05.2025).

² Green R. A., Payan T. Was Nafta Good For The United States?. URL: <https://repository.rice.edu/server/api/core/bitstreams/c4de1f02-d4e2-45df-a290-9ab7dbb352e7/content> (date of access: 12.05.2025).

³ Grewal† D. S. A Research Agenda for Trade Policy Under the Trump Administration. *The Yale Journal of International Law Online*. 2019. Vol. 44: 69. URL: https://cpb-us-w2.wpmucdn.com/campuspress.yale.edu/dist/8/1581/files/2019/02/8_Grewal_YJIL-Symposium_Research-Agenda_02.15.19-txfhz1.pdf (date of access: 01.05.2025).

з торговим дефіцитом США. Особливості риторики та популістського стилю Трампа досліджує Емі Сконечні у статті «Trump talk: Rethinking elections, rhetoric, and American foreign policy¹» (2020). Вивчення самого президента дає змогу його більше зрозуміти. Зміни у використанні торгівлі як політичного інструменту відображені у статті Майкла Мастандуно «Trump's Trade Revolution»².

Торговельний дефіцит США з Китаєм та його вплив на торговельну війну аналізується у статті "U.S.-China Trade Deficit Hits Record, Fueling Trade Fight" з *The New York Times*. Хід переговорів між США та Китаєм, а також нюанси їхніх відносин розглядає Якуб Якубовський у статті "A stalemate in the US–China trade negotiations: the tariff war and technology"³. Наслідки торговельної війни для економіки аналізують Пабло Файгелбаум та Амит Ханделвал у статті "The Economic Impacts Of The Us-China Trade War"⁴. Розслідування Reuters "Hobbling Huawei: Inside The U.S. War On China's Tech Giant" розкриває проблеми США з китайськими технологічними компаніями.

Тому можемо зазначити, що західна історіографія представлена в достатньому обсязі історіографічний огляд теми свідчить про різноманітність підходів і поглядів, що існують у науковій спільноті, а також про важливість комплексного аналізу для розуміння політики США під час адміністрації Дональда Трампа.

Українська історіографія також не залишила поза увагою змін, що відбувалися в США. Так, наприклад, у роботі Богданової Т. Є. добре висвітлюється ставлення адміністрації Дональда Трампа до НАФТА і його

¹ Amy Skonieczny A. Trump talk: Rethinking elections, rhetoric, and American foreign policy. *Politics*. 2020. P. 026339572093604. URL: <https://doi.org/10.1177/0263395720936045> (date of access: 19.05.2025).

² Mastanduno M. Trump's Trade Revolution. 2020. URL: <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/for-2019-0034/html> (date of access: 12.05.2025).

³ Jakóbowski J. A stalemate in the US–China trade negotiations: the tariff war and technology sanctions. *Centre for Eastern Studies*. 2019. URL: https://aei.pitt.edu/100382/1/commentary_303.pdf.

⁴ Fajgelbaum P., Khandelwal A. The economic impacts of the us-china trade war. *National bureau of economic research*. 2021. P. 219–224. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w29315/w29315.pdf (date of access: 20.05.2025).

настрої щодо ведення міжнародних відносин.¹ У роботі 2019 року «Результати та перспективи модернізації НАФТА у контексті політики Д. Трампа» під подвійним авторством Дзяд О. В та Гречина К. О. розкривається тема перспектив союзу USMCA який замінив НАФТА.² Відносини США і низки країн під час вивчення теми Тихоокеанського Співробітництва розкриває й робота Гордні Н. Д під назвою «Еволюція політики США в Південно-Східній Азії в постбіполярний період»³. Є багато робіт на тему про взаємовідносини країн НАФТА з оцінками їхньої роботи.⁷

База джерел представлена різноманітними типами, що дає змогу забезпечити всебічний аналіз змін, які відбулися у зовнішньоекономічній політиці США за президента Дональда Трампа.

З одного боку, це, звичайно, джерела офіційного походження, такі як урядові документи, які розкривають економічну та політичну ситуацію в США. Офіційні тексти договорів, таких як угода НАФТА⁴ та її оновлена версія USMCA⁵, корисні тим, що дозволяють глибше зрозуміти суть угод, вивчити їхні юридичні та економічні аспекти, а також проаналізувати їхній вплив на відносини між країнами-учасниками. Такі документи дають змогу оцінити, як трансформувалася торговельна політика США і які її реальні наслідки для економіки та міжнародних зв'язків. Важливими є також документи і звіти, які демонструють рівень торговельних відносин із різними країнами, укладені договори, а також дані про те, що перешкоджає торгівлі між державами⁶. В

¹ Богдánова Т. І. ЮСМКА як новий етап північноамериканської інтеграції. 2019. Т. 324, № 312.

² Dzyad O., Hrechyn K. Results And Prospects Of Nafta Modernisation In Context Of D. Trump's Policy. Herald UNU. International Economic Relations And World Economy. 2019. No. 28. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-16> (date of access: 20.05.2025).

³ Городня Н. Д. Політика США в Південно-Східній Азії (2009-2013 рр.): відносини з АСЕАН. *Гілея*. 2014. Вип. 84 (№ 5). С. 192–197.

⁷ Безрукова Н., Джурка Н. ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ КРАЇН-ЧЛЕНІВ НАФТА: ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ СПІВПРАЦІ. *Ефективна Економіка*. 2018. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.79> (дата звернення: 01.05.2025).

⁴ The North American Free Trade Agreement (NAFTA). Congres.Gov. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/R42965> (date of access: 01.05.2025).

⁵ The North American Free Trade Agreement (NAFTA). Congres.Gov. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/R42965> (date of access: 01.05.2025).

⁶ Congressional Research Service. (2024). U.S.-South Korea (KORUS) FTA and Bilateral Trade Relations. <https://www.congress.gov/crs-product/IF10733> (date of acces: 1:05:2025)

одних випадках це можуть бути щорічні звіти про торгівлю, а в інших — довідки щодо країн, з якими США мають відносини. Завдяки своєму формальному стилю такі документи зручні для розуміння і аналізу.

Публікації в ЗМІ, економічні та політичні новинні матеріали забезпечують доступ до новинних стрічок різних часових періодів, що дозволяє не лише простежити еволюцію подій, а й побачити, як зміни в політиці США відображалися у пресі того часу. Ці ресурси допомагають зрозуміти громадську думку, реакцію бізнес-спільноти та оцінку експертів щодо відбулися змін і можливих реакцій.¹ Також як джерела використовують і заяви посадових осіб: конгресмени, віце-президент, міністри і сам президент. Вивчення цих матеріалів допомагає з розумінням і вивченням того, як самі дійові особи цих подій ставилися до своїх дій і ситуацій, що виникали.² Статистичні дані також важливі для розуміння загальної картини, їх можна використовувати для підтвердження або спростування теорій чи тверджень, пов'язаних із зоною вільної торгівлі або іншими економічними показниками.³

Таким чином, різноманітність джерел, використаних у роботі – від офіційних документів та урядових звітів та статистики – забезпечує ґрунтовне і комплексне дослідження теми. Це дає змогу точніше проаналізувати зміни, внесені президентом Д. Трампом, і їхній вплив не лише на США, а й на глобальні торговельно-економічні відносини, підкреслюючи важливість зовнішньоекономічної політики як інструмента геополітичного впливу в сучасному світі.

¹ Ming C. Trump's approval ratings may hold clues to where US trade disputes are heading. CNBC. URL: <https://www.cnbc.com/2018/07/17/on-trade-war-analysts-watch-trump-approval-ratings-stock-markets.html> (date of access: 01.05.2025).

² Remarks by President Trump on Actions Against China. President Archive. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-actions-china/> (date of access: 01.05.2025).

³ Share of exports of goods and services for NAFTA countries in 1994 and 2020, as percent of GDP. statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/948068/exports-nafta-countries-percent-gdp/> (date of access: 01.05.2025).

Мета дослідження – аналіз формування та еволюції зовнішньоекономічної політики США за часів адміністрації Трампа, особливості використання торгівлі як інструменту міжнародної політики.

Згідно меті були поставлені такі завдання дослідження:

1. Дослідити ключові етапи еволюції зовнішньоекономічної політики США під час адміністрації Трампа.
2. Порівняти погляди адміністрації Трампа з поглядами попередніх адміністрацій щодо торгових угод як інструмента зовнішньої політики.
3. Оцінити роль торгової політики в більш широкому контексті зовнішніх відносин та стратегії США в цей період.
4. Оцінити довгострокові наслідки трансформації зовнішньоекономічної політики США для глобальної системи міжнародної торгівлі.

Таким чином, дослідження має на меті надати комплексний аналіз зовнішньоекономічної політики США в епоху Трампа, виявити основні тенденції та виклики, а також визначити їхній вплив на світовий економічний і політичний ландшафт.

Методологія та Методи. Одним із ключових методів цього дослідження є аналіз вторинних даних та детальне дослідження їхнього змісту. Під час роботи здійснювався систематичний збір даних, безпосередньо пов'язаних із темою дослідження, з метою створення міцного фундаменту для висновків. У процесі аналізу зібраних даних застосовувалися принципи порівняння та оцінки, що дозволило відібрати найбільш точні та релевантні дані. Проведення такого порівняльного аналізу є важливою складовою роботи, оскільки воно допомагає формувати більш об'єктивне розуміння змін у зовнішній політиці США.

У дослідженні застосовані також загальнонаукові методи, зокрема індуктивний та дедуктивний підходи, які сприяють переходу від загального аналізу до конкретних висновків. Методологічний інструментарій доповнюється методами компаративного та типологічного аналізу, що дозволяє порівняти різні періоди та моделі економічної політики американських адміністрацій.

Окрім загальнонаукових методів, були використані спеціальні історичні методи, що допомагають у глибокому розумінні процесів. Серед них методи суміжних дисциплін, такі як історіографічний аналіз, який забезпечує раціональне дослідження історіографічної бази з теми, та джерелознавчі методи, що передбачають комплексне застосування зовнішньої та внутрішньої критики джерел. Таке поєднання підходів дозволяє охопити широку базу джерел та критично оцінити їхню достовірність і значущість для поставлених завдань.

Методологічною основою є принципи науковості та історизму, що забезпечують системний, логічний та хронологічний підхід до аналізу загального масиву джерел, історіографії та формулювання завдань дослідження. Ключовим теоретичним підходом виступає неореалістична теорія міжнародних відносин, яка акцентує увагу на національних державах як основних акторах міжнародної політики, орієнтованих передусім на захист національних інтересів у міжнародній сфері.

Наукова новизна. Наукова новизна цієї роботи полягає в тому, що в ній досліджується трансформація зовнішньоекономічної політики США за часів адміністрації Дональда Трампа – від початку його терміну до його завершення. При цьому акцент робиться на вивченні того, як адміністрація Дональда Трампа поводи́ла себе у відносинах із різними світовими гравцями. Це дозволяє створити більш повну та комплексну картину того, як саме відбувалися зміни в політиці та яку взаємозв'язок вони мали у ширшій картині світу Трампа. У роботі проведено комплексний аналіз того, як адміністрація Трампа

використовувала зони вільної торгівлі як інструменти геополітичного впливу, відходячи від попередніх підходів і роблячи акцент на більш протекціоністській політиці, політиці ультиматумів і тарифної дубинки. Особливу увагу приділено вивченню зміни ставлення американських адміністрацій до зон вільної торгівлі, простежуючи еволюцію від адміністрації Барака Обами до адміністрації Дональда Трампа з прикладами того, як усе змінилося. Це підкреслює, як політика «Америка насамперед» радикально змінила наратив щодо вільної торгівлі та міжнародного співробітництва і поставила на його місце наратив про необхідність ліквідації торгового дефіциту та встановлення «нових чесних угод». Крім того, додатковим аспектом дослідження є використання та аналіз особистих заяв президента Дональда Трампа. Унікальність цього полягає в тому, що жоден попередній президент США не мав такого стилю комунікації, як Дональд Трамп. Аналіз таких заяв дає змогу глибше зрозуміти, як саме сам Трамп бачив себе та свій підхід до міжнародної політики й міжнародних відносин загалом.

Таким чином, наукова новизна роботи полягає в комплексному та багатовимірному підході до вивчення зовнішньоекономічної політики США в період адміністрації Трампа з використанням нових джерел та методів аналізу, а також із підходом до комплексного дослідження того, як Америка вела справи і яку взаємозв'язок з цього можна побудувати. Це дозволяє точніше оцінити як природу, так і наслідки трансформацій США під керівництвом Президента Трампа. Це дослідження робить новий внесок, досліджуючи політику Трампа в більш широкому історичному контексті торгових угод США, аналізуючи наслідки для внутрішніх економічних інтересів і міжнародних відносин, а також надаючи уявлення про майбутню траєкторію зовнішньої політики США.

Структура роботи зумовлена завданнями дослідження і складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку джерел і літератури. У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, подано історіографічний огляд, описані

використані джерела, а також визначено хронологічні рамки та наукову новизну дослідження

Апропріація диплома: 23 травня 2025 року – Міжнародна наукова конференція XXI Кирило-Мефодіївські читання: Інтеграційні та дезінтеграційні процеси у Центрально-Східній Європі.

РОЗДІЛ 1. Трансформація НАФТА за часів першої адміністрації Д. Трампа.

До моменту вступу Дональда Трампа на посаду президента Сполучених Штати Америки були частиною НАФТА вже протягом 23 років.

Напередодні виборів 2016 року Сполучені Штати Америки переживали період економічного відновлення після глобальної фінансової кризи 2008 року, а Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА), що набула чинності 1994 року, була ключовим елементом у зовнішньоекономічній політики США в Північній Америці. Вона передбачала поступове скасування тарифів та інших торговельних бар'єрів між США, Канадою та Мексикою і відтоді відігравала значну роль у відносинах між цими трьома країнами. Для одних договір НАФТА був можливістю для відкритої торгівлі, взаємних інвестицій і співробітництва, яке б розвинуло регіон загалом.¹

Хоча формально угоду було ухвалено 1994 року, історія угоди бере свій початок раніше. Так, співпраця між Канадою та США розпочалася ще далекого 1965 року і відтоді поступово наростала та збільшувалася.² Питання при створення зони вільної торгівлі між двома країнами зростав.

У 1980-ті роки за часів президентства Рональда Рейгана перемовинам було дано офіційний старт. Союз з Канадою для Вашингтона тоді був важливим через торговельні суперечки з європейськими країнами і Японією. Союз із Канадою був спробою зміцнити себе на міжнародній арені за рахунок створення вільної торгової зони.³ Канадське керівництво, щоправда, саме не було впевнене в необхідності цього, а самі канадці вважали, що в разі вільної торгівлі США їх економічно задавлять.

¹ Feinberg R., Hufbauer G. C., Schott J. J. NAFTA Revisited: Achievements and Challenges. *Foreign Affairs*. 2006. Vol. 85, no. 1. P. 156. URL: <https://doi.org/10.2307/20031874> (date of access: 1.12.2024).

² Hoberg G. Canada and North American integration. Vancouver university of British Columbia p. 6.

³ 1 American's Uneasy History with free trade (article from Harvard Business Review)/ URL: <https://store.hbr.org/product/america-s-uneasy-history-with-free-trade/h02upt?sku=H02UPT-PDF-ENG> (date of access 1:05:25)

Але не дивлячись ні на що процес довгих переговорів призвів до того, що 1988 року Канада і США підписали договір CUSFTA (договір про вільну торговельну зону). Для США і Канади це було закріплення їхньої тривалої співпраці. договір регулював безліч різних питань: від питань експорту до питань культурних зв'язків, найбільш важливим був факт самого підписання договору та закладення курсу на використання торговельних зон як інструменту в міжнародних відносинах. Згодом же вже в 1990-х роках інтерес до США виявляла й Мексика, яка відносно нещодавно лібералізувала свою економіку. Вона активно збільшувала обсяги торгівлі зі США. Вашингтон, зі свого боку, спочатку вкрай обережно ставився до будь-яких договорів з Мексикою, проте вже на час 1990 року і в Мехіко, і у Вашингтоні говорили про створення зони вільної торгівлі. Канадське керівництво вирішило, що вигідніше буде приєднатися до цієї угоди, виходячи з того, що це допоможе закріпити відносини зі США, потенційно розширить стосунки з Мексикою і зможе простимулювати розвиток Американсько-Канадських угод. Так у 1991 році переговори стали трьохсторонніми. Таким чином обговорення про договір стало тристоронніми. До 17 грудня 1992 року договір підписали, а 1 січня 1994 року той набув чинності, щоправда, не за спадкоємця Рональда Рейгана, Джорджа Буша старшого, а вже за нового президента Демократа Біла Клінтона.

Офіційними цілями НАФТА тоді позначали такі пункти¹

1. Усунення митних і паспортних бар'єрів та стимулювання руху товарів і послуг між країнами-учасницями угоди;
2. Створення та підтримання умови для справедливої конкуренції в зоні вільної торгівлі;
3. Залучення інвестицій до країн-членів угоди;
4. Забезпечення належного та ефективного захисту та охорони прав інтелектуальної власності;

¹ . The North American Free Trade Agreement (NAFTA). Congres.Gov. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/R42965> (date of access: 01.05.2025).

5. Створення дієвих механізмів впровадження та використання угоди, спільного вирішення спорів та управління;
6. Створення бази для майбутньої тристоронньої, регіональної та міжнародної кооперації з метою розширення і поліпшення Угоди;
7. Створення єдиного континентального ринку.

Для кращого управління та організації було організовано організаційні структури НАФТА: Комісія вільної торгівлі НАФТА. Це був вищий керівний орган угоди, що складався з міністрів торгівлі трьох країн. Його основною функцією було нагляд за виконанням та розвитком угоди, а також вирішення спорів, що виникали між сторонами. Комісія зустрічалася принаймні раз на рік. Секретаріат НАФТА у свою чергу надавав адміністративну підтримку Комісії вільної торгівлі та іншим допоміжним органам угоди. Він також відіграв ключову роль у врегулюванні спорів, керуючи процесами панелей з врегулювання спорів. Секретаріат мав постійні відділення в кожній з трьох країн-членів. Підписання договору стало дуже спекотним питанням для політичного середовища США. 1992 рік був роком виборів і тоді питання НАФТА використовували для дискредитації Джорджа Буша старшого з боку його опонентів. Насамперед головним критиком був кандидат від «третьої партії» Росс Перо. Тоді критика фокусувала увагу на тому, що корпорації будуть вивозити свої бізнеси зі США до Мексики. Причиною цього, на думку критиків, стало те, що в Мексиці менша оплата праці, а також через гірші норми контролю за різними видами регуляції (екологія, кодекс праці тощо). Крім нього, проти виступали і багато профспілкових організацій. Для них мотивом був той самий страх, що мексиканці заберуть у американського населення роботу. Однак попри все Росс Перо не переміг, а президентом став демократ Клінтон, який спершу хоч і не поспішав впроваджувати в життя договір, але все ж таки дав поштовх його роботі, так розпочалася ера НАФТА в історії США. Важливо відзначити й те, що договір було підписано не тільки на

«рейганівській» хвилі створення союзу з вільної торгівлі, а й на тлі повної перемоги США на світовій арені. СРСР розпався, Ірак перемогли у війні, а Китай, який тільки нещодавно відкрився світу, став проводити ринкові перетворення і відкриватися світові. Здавалося б, настав кінець історії.

Так договір НАФТА увійшов і в ХІХ століття. Однак на цьому столітті йому судилося пройти великі перетворення і критику. Адміністрації Трампа передувала адміністрація Барака Обами, яка зустріла й існувала з НАФТА з певним вантажем підсумків і сформованої довкола економічної, політичної та соціальної дійсності. Так, наприклад, загальний обсяг торгівлі між США, Канадою та Мексикою значно зріс. До 2016 року він більш ніж утричі перевищив рівень 1993 року і сягнув 1,1 трильйона доларів США.¹ Транскордонні інвестиції також різко зросли за ці роки, оскільки обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІ) США в Мексику збільшився з 15 мільярдів доларів до більш як 107,8 мільярда доларів у 2014 році.

Що стосується зростання робочих місць, то, за даними Торгової палати США, шість мільйонів американських робочих місць залежать від торгівлі США з Мексикою, і цьому потоку значно сприяла НАФТА, яка допомогла усунути дорогу вартісні та тарифні та нетарифні бар'єри. НАФТА також сприяла багаторівневій інтеграції американських, мексиканських і канадських ланцюжків поставок. Також Дослідження НАФТА, проведені фахівцями Конгресу США, незмінно доходили висновку, що вплив договору на загальний валовий внутрішній продукт (ВВП) США, найімовірніше, був дуже невеликим – "можливо, не більш як кілька мільярдів доларів або кілька сотих часток centa". У дослідженні, підготовленому Дослідницькою службою Конгресу США, коли США розпочали переговори щодо НАФТА у 2017 році, було зроблено висновок, що "чистий загальний вплив НАФТА на економіку США був відносно скромним, головним чином насамперед тому, що торгівля з

¹ Guillén M. NAFTA's Impact on the U.S. Economy: What Are the Facts?. *Knowledge at Wharton*. URL: <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/naftas-impact-u-s-economy-facts/> (date of access: 19.05.2025).

Канадою та Мексикою становить невеликий відсоток ВВП США.¹ Фахівці з торгівлі також висловлюють згоду, що це важко відокремити прямий вплив угоди НАФТА на торгівлю та інвестиції від інших чинників, включно зі швидким удосконаленням технологій, розширенням торгівлі з іншими країнами, такими як Китай, та незв'язаними з цим внутрішніми змінами в кожній з країн. Однією з головних тем, які часто обговорювали при згадці НАФТА, була тема втрати робочих місць.

У цьому питанні дослідники часто вступають у запеклі суперечки, проте загалом заведено вважати, що через НАФТА в деяких галузях виробництва справді відбулося зменшення робочої сили.

Проте в той же самий час також наголошують і на тому, що не відбулося масового результату робочих рук до Мексики, а також на тому, що через НАФТА, навпаки, стався стрибок створення нових робочих місць, а загальна кількість зайнятості за час дії договору зросла. Визначити скільки саме ж робочих рук також складно. Організація Public Citizen наводить дані Міністерства праці США, згідно з якими сотні тисяч робочих місць були сертифіковані як втрачені через НАФТА в рамках програми допомоги працівникам, які постраждали від торгівлі (ТАА). Хоча це не відсоток від загальної кількості робочих місць у промисловості, це вказує на прямий зв'язок між НАФТА і втратою робочих місць у цьому секторі.² Однак, як уже було сказано, статистика також показувала і зростання зайнятості, і що загальний вплив НАФТА був не великим. Таким чином ми маємо уявлення про те, що договір НАФТА хоч і впливав на економіку, загальний вплив договору був не таким високим і значним.

Також варто згадати про велику рецесію 2008 року. Вона вважається найгіршим економічним спадом з часів Великої депресії. ВВП США значно

¹ Small Gains & Big Risks: Evaluating the Proposed United States-Mexico-Canada Agreement. *Boston University*. URL: <https://www.bu.edu/gdp/files/2019/06/PolicyBrief7NAFTAPolaskiCalpadoGallagher2019.pdf> (date of access: 19.05.2025).

² NAFTA's Legacy: Lost Jobs, Lower Wages, Increased Inequality. Public Citizen. URL: https://www.citizen.org/wp-content/uploads/NAFTA-Factsheet_Deficit-Jobs-Wages_Oct-2019.pdf (date of access: 01.05.2025).

скоротився, а мільйони американців втратили роботу. Рівень безробіття зріс із приблизно 5% у 2007 році до 10% у жовтні 2009 року. Водночас банки та інші фінансові установи зіткнулися з величезними збитками, що призвело до різкого скорочення кредитування. Це заморозило економічну активність у США.

Крім кризи США переживали процес війни в Іраку й Афганістані, а Китай уже активно підносився як економічна держава, здатна вести конкуренцію зі США. Таким чином до 2016 склалася складна ситуація. Кризу хоча і вдалося подолати, але залишалися проблеми, які давали про себе знати. Демократ Б. Обама підтримував поглиблення економічної інтеграції між країнами договору, вважаючи, що це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності регіону на світовому ринку та впливу США в цілому. Його адміністрація намагалася розширити співпрацю з Канадою та Мексикою в таких сферах, як енергетика, інфраструктура та регуляторне співробітництво.¹ Також демократи намагались вирішувати спірні питання, пов'язані з НАФТА, через діалог і переговори з Канадою та Мексикою. Зокрема Білий Дім працював над подоланням торговельних суперечок у галузі сільського господарства та енергетики шляхом запровадження перемовин, наприклад коли між США та Канадою виникла суперечка щодо торгівлі ягодами та доступності американської продукції на ринки Канади.¹

Однак у 2016 році в США настав період виборів президента. Дональд Трамп у своїй передвиборчій компанії обрав гасло «America First» та «Make America Great Again», які чудово уособлюють те, як він бачив стосунки США із зовнішнім світом і зі своїми найближчими сусідами, передусім, зокрема, з партнерами по НАФТА – Канадою та Мексикою. Америка мала повернутися до величі, ось та програма, яку президент Трамп пропонував. Кандидат від республіканців скоріше використовував міфи про НАФТА як спосіб тиску на

¹ Joint Statement: United States-Mexico High Level Economic Dialogue. The White House President Barack Obama. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/01/06/joint-statement-united-states-mexico-high-level-economic-dialogue> (date of access: 01.05.2025).

демократів, взявши на озброєння протилежні демократам цінності та гасла. Так, замість глобалізму була америкоцентричність, а вільної торгівлі – протекціоністські тарифні гасла. По суті, республіканський кандидат протипоставляв себе минулим адміністраціям. І як відомо, Дональд Трамп переміг і 20 січня 2017 року став президентом США.

Заради кращого розуміння Трампа і його адміністрації варто розглянути кілька її членів. Хоча посаду віце-президента часто вважають несерйозною через малу кількість повноважень і «другої ролі» слід пам'ятати, що в разі смерті президента саме віце займає його місце. На першому терміні віце-президентом був Майк Пенс, колишній губернатор Індіани, який на своїй посаді займався скороченням соціальних виплат у штаті. За своїми ж виразами був переконаним рейганістом. Міністр Фінансів: на цю роль був узяти Стівен Мнучін, який був підприємцем, який свого часу вклався в багато кінострічок, а у 2016 році був керуючим фінансами президентської виборчої компанії. Міністр Торгівлі: Ним було призначено Вілбура Росса, який працював в інвестиційних фірмах і займався бізнесом. Свого часу Росс допоміг Трампу в 1990-х врятувати його казино від продажу.

Іншою важливою посадою в контексті команди Трампа можна вважати Роберта Лайхайзера, який не був міністром, проте обіймав посаду торгового представника США, яка входить до складу виконавчого офісу президента, що відповідає за координацію зовнішньоторговельної політики та складання торгового законодавства. І на цій посаді опинився юрист, а також людина, яка багато років працювала в цьому міністерстві. Робет важливий якраз тим, що він був одним із тих, хто вірив у тарифи й активно пропонував їх президенту.

Загалом команда Трампа здебільшого була поміркованою і республіканською, були представники бізнесу і ті, хто до цього працював на різних посадах у Вашингтоні, а загалом не можна сказати, що команда Трампа на той час була одіозною, на відміну від самого Трампа. Однак важливим є те, що на посаді у сфері торгівлі є людина, яка поділяє його бачення.

Дональд Трамп до виборів 2016 року був дуже відомою особистістю. мільярдер, плейбой і шоумен. Дональд Трамп загравав з ідеєю президенства ще на початку 2000х років, проте зважитися стати на цю доріжку той зміг набагато пізніше.

Представники нової адміністрація Трампа вважала, що НАФТА сприяла зростанню імпорту до США з країн-партнерів(це сам Трамп та радний по торгівлі), що негативно впливало на американське виробництво і зайнятість. У своєму спілкуванні з американськими робітниками у 2018 році той так і говорив: *"Як хтось міг підписати угоду на киталт НАФТА?" І я спостерігав за Новою Англією, і багатьма іншими місцями, де я був, - фабрики йшли, робочі місця йшли, людей звільняли, і ми не можемо мати такого"*¹

Повернення виробництва до США було одним із найважливіших пунктів програми Трампа. Шляхом посилення правил, особливо в автомобільній промисловості, США прагнули стимулювати компанії переносити виробничі потужності з Мексики та Канади назад до Сполучених Штатів. Тема автомобільної промисловості та її відродження загалом для США під час першої каденції Д. Трампа була найважливішою темою та, по суті, гучним рекламним гаслом президента.

Процес перегляду НАФТА розпочався дуже швидко. Трамп підписав і перегляд НАФТА 23 січня 2017 року.¹ У лютому мексиканський уряд висловив згоду з переглядом договору, проте зажадав час у кількість 90 днів для обговорення питання зі своїми промисловцями. У квітні США офіційно заявили, що переговорам бути. США не залишатимуть НАФТА.

У травні сенат затвердив Роберта Лайзайхера на посаду торгового представника, на цю посаду обійняла людина, яка поділяє бачення Дональда Трампа на використання Тарифів. 17 серпня 2017 року відбулася перша зустріч

¹ . Remarks by President Trump on the United States-Mexico-Canada Agreement. Historical Archive. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-united-states-mexico-canada-agreement/> (date of access: 01.05.2025).

¹ Lopez E. Timeline: How a new North American trade deal happened. *Supply Chain Dive*. URL: <https://www.supplychaindive.com/news/NAFTA-timeline-how-USMCA-happened/538663/> (date of access: 3.12..2024)

представників Канади, США та Мексики, яка завершилася 22 серпня, сторони домовилися продовжити перемовини.

З вересень 2017 р. по квітень 2018 р відбулось сім раундів формальних переговорів у різних містах трьох країн. Переговори були складними і часто супроводжувалися напруженістю, особливо між США та Канадою. Так, в березні 2018 р. США запровадили 25% мита на імпорт сталі та 10% мита на імпорт алюмінію з Канади та Мексики, посилаючись на міркування національної безпеки. Це викликало різку критику та відповідні заходи з боку Канади та Мексики. Однак 27 серпня 2018 р. США та Мексика досягли двосторонньої домовленості щодо нової торгової угоди. На всіх учасників переговорного процесу чинився тиск, з одного боку, сторони тиснули один на одного, бажаючи отримати кращі результати, а з іншого боку, на лідерів держав тиснули їхні виборці, представники бізнесу і політики, які самі були пов'язані з договором і бажали отримати максимальну вигоду.

США погрожували Канаді тим, що можу підписати договір тільки з Мексикою. У такому разі б Канада залишилася за межами зони вільної торгівлі. Тому вже 30 вересня Канада та США досягли угоди разом з Мексикою щодо нової, модернізованої угоди. Цей день вважається крайнім терміном через необхідність 60-денного періоду перегляду перед підписанням, враховуючи майбутню зміну президента Мексики.

30 листопада 2018 р. Лідери США (Дональд Трамп), Канади (Джастін Трюдо) та Мексики (Енріке Пенья Ньето) підписали Угоду між США, Мексикою та Канадою (USMCA) в Буенос-Айресі, Аргентина, під час саміту G20.

Кожна країна пройшла процес ратифікації USMCA у своїх законодавчих органах і 1 липня 2020 р. USMCA набула чинності, замінивши НАФТА. Фінальний договір мав безліч різних змін, найбільш важливим у договорі слід вважати такі пункти:

Одним із ключових компромісів стала домовленість про правила виробництва в автомобільній промисловості. USMCA встановила поетапне збільшення вимог до частки північноамериканських компонентів в автомобілях для отримання безмитного доступу¹. Згідно з новим договором тепер 75 відсотків усіх компонентів в автобудуванні повинні виготовлятися на північноамериканському континенті. Подібні регулювання обмежують можливість ввезення компонентів з інших регіонів світу, що своєю чергою стимулює і виробництво в регіоні. Також вперше в торговельній угоді з'явилася вимога, згідно з якою 40-45% вартості легкових автомобілів та вантажівок повинні вироблятися працівниками, які отримують щонайменше 16 доларів США за годину. Ця вимога спрямована на стимулювання виробництва в США та Канаді, де заробітна плата вища, і на зменшення стимулів для перенесення виробництва до Мексики. Таким чином автомобільна промисловість яка була однією з головних тем на порядку денному в американській сторони отримала своє визнання і новий договір задовольнив американські вимоги.

Що стосується трудових стандартів, USMCA стало містити положення, які зобов'язували Мексику вжити заходів для поліпшення прав працівників, включно зі свободою об'єднання та ведення колективних переговорів.

Одним із нововведень USMCA також був так званий «Механізм швидкого реагування на порушення трудових прав». Цей механізм давав змогу США і Канаді ініціювати розслідування щодо конкретних підприємств у Мексиці, де є підозра в порушенні прав на свободу об'єднання та колективні переговори. У разі виявлення порушень можуть бути застосовані санкції, включно з призупиненням пільгового митного режиму для товарів, вироблених на цьому підприємстві. Також було створено механізм швидкого реагування для забезпечення виконання цих положень. Такі реформи можна назвати позитивними однак з іншого боку набагато біднішій Мексиці набагато

¹ U.S. – mexico – canada agreement (USMCA). U.S. CUSTOMS AND BORDER SERVICE. URL: <https://www.cbp.gov/trade/priority-issues/trade-agreements/free-trade-agreements/USMCA> (date of access: 01.05.2025).

складніше вводити високі зарплати і стежити за дотриманням суворих норм. Разом з цим Трамп зміг домогтися від Канади і Мексики лібералізації своїх національних фінансових ринків, що дозволило Сполученим Штатам зайнятися бізнесом вже на новій території.¹ Говорячи точніше, це означає наступне: .USMCA вимагає від Канади та Мексики надавати американським фінансовим установам режим не менш сприятливий, ніж той, який вони надають своїм власним фінансовим установам. Це означає, що американські компанії не повинні піддаватися дискримінації з USMCA містить механізми вирішення спорів, які можуть бути використані для вирішення будь-яких суперечок, пов'язаних з фінансовими послугами. Угода полегшує американським фінансовим компаніям доступ до ринків Канади та Мексики, наприклад, дозволяючи їм створювати філії та дочірні компанії.

Також відбулися важливі події в галузі права та інформації, особливо у сферах цифрової торгівлі, інтелектуальної власності та захисту даних. USMCA містить розділ про цифрову торгівлю, який є першим у своєму роді в міжнародних торгових угодах. Він забороняє мита на цифрові продукти, такі як музика, відео та електронні книги, а також обмежує вимоги щодо локалізації даних, що полегшує транскордонну передачу даних. USMCA також сприяє використанню електронної автентифікації та електронних підписів. USMCA посилює захист прав інтелектуальної власності, включаючи авторські права, патенти та торговельні марки. Угода передбачає кримінальні та цивільні покарання за крадіжку комерційної таємниці, в тому числі кібер-крадіжку. Термін дії авторських прав було продовжено до 70 років. USMCA визнає важливість захисту персональних даних користувачів цифрової торгівлі. Угода вимагає від країн-учасниць прийняття та підтримання правової бази, яка забезпечує захист персональних даних.

¹ Sanjinés J. M. G. agreement 7 key new features of the new North American Trade Agreement. Beyond Borders. URL: <https://blogs.iadb.org/integration-trade/en/north-american-trade-agreement/> (date of access: 01.05.2025).

USMCA також містить положення, що стосуються відповідальності інтернет-провайдерів за порушення авторських прав користувачами, а також захисту споживачів в онлайн-середовищі. Також було укладено угоду, що новий тристоронній договір триватиме 16 років, але раз на 6 років проводитиметься консультація з метою з'ясування доцільності поновлення договору та коригування.¹ Причиною такого бажання були досить обґрунтовані побоювання Канади та Мексики, що Америка знову може покинути союз у разі розбіжностей, і тому їм потрібен був такий захисний механізм від дій самої Америки.

Іншою важливою перемогою для було те, що USMCA зберіг механізм розв'язання спорів НАФТА «держава-держава» щодо більшості суперечок, які виникають у рамках угоди та механізм врегулювання суперечок на двосторонній основі для розгляду суперечок про засоби захисту торгівлі. У сфері сільського господарства Канада погодилася надати США більший, хоча й обмежений, доступ до свого ринку молочної продукції, що стало перемогою для американських молочних фермерів.

USMCA також містить більш сильний розділ про навколишнє середовище порівняно з НАФТА. Країни зобов'язуються ефективно застосовувати своє природоохоронне законодавство та не послаблювати його з метою залучення торгівлі чи інвестицій. Угода також охоплює питання боротьби з незаконною торгівлею дикими тваринами та рибним промислом, а також заохочує торгівлю екологічно чистими товарами та послугами. Нова угода підтверджує суверенітет Мексики над її нафтовими ресурсами, але водночас містить положення про сприяння торгівлі енергоносіями та інвестиціям у енергетичний сектор. Таким чином підтримуючи торгівлю енергоресурсами в Північній Америці.

¹ U.S.-Mexico-Canada (USMCA) trade agreement. IN FOCUS, 2024. 3 p. URL: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF10997>. (date of acces 1:05:25)

Угода USMCA також модернізувала положення щодо санітарних норм спрямованих на захист здоров'я людей, тварин і рослин, одночасно полегшуючи торгівлю сільськогосподарською продукцією. Угода передбачала посилене науково обґрунтування таких заходів та прозорість у їхньому застосуванні. Були там і положення й про боротьбу з корупцією, зобов'язуючи країни підтримувати та впроваджувати заходи для запобігання та протидії хабарництву та іншим формам корупції, що впливають на міжнародну торгівлю та інвестиції. USMCA включила положення, спрямовані на усунення дискримінації та сприяння гендерній рівності в торгівлі та економічній діяльності. Країни зобов'язуються співпрацювати у питаннях, пов'язаних з розширенням економічних можливостей жінок. USMCA додала має окремий розділ, присвячений МСП, з метою сприяння їхній участі в міжнародній торгівлі. Угода передбачає обмін інформацією, співробітництво та створення механізмів для підтримки МСП у виході на ринки США, Канади та Мексики.

Звісно, варто відзначити й іншу ймовірно найважливішу економічну політику щодо НАФТА, яку проводив президент Д. Трамп. Договір USMCA має пункт, у якому йдеться про те, що якщо одна зі сторін підписаного договору вступити в договір про вільну торгівлю з країною, яка не має вільної ринкової економіки, то інші країни-учасниці договору мають право покинути договір та підписати між собою нову угоду. такий пункт існує насамперед як спроба убезпечити себе від впливу Китайської Народної Республіки та її проникнення на ринок північної Америки.

Протистояння США та Китаю можна вважати однією з найважливіших дій Д. Трампа на посаді президента США. Китай як вважав президент, загрожував Сполученим штатам більше за всі інші країни, насамперед це можна пов'язати з економічним розвитком Китаю та його проникненням на ринки інших держав, де той, звісно, виступає конкурентом для американського бізнесу. Атакувати КНР у Північній Америці для президента Трампа було так само, як відстоювати перший рубіж оборони проти «загарбників», які прагнули

прорватися на американський ринок. Таким чином в північній Америці Д.Трамп слідував політиці твердої руки і тиску на своїх партнерів з метою ухвалення для себе вигідних рішень. Спочатку використовуючи економічний тиск і докори, він зміг домогтися переговорів про перегляд чинного договору про вільну торгівлю. Сам договір виходячи тільки зі своїх оновлених правил і пунктів показував прагнення Сполучених Штатів до посилення себе на ринку і до більшої домінації над своїми партнерами за договором. Оцінки ж нового договору різнились. Прихильники USMCA стверджували, що модернізація НАФТА була необхідна для відображення змін у світовій економіці та розв'язання нових викликів, таких як цифрова торгівля і захист інтелектуальної власності, і, звісно ж, те, що новий договір, на відміну від попереднього, не шкодитиме США, а навпаки, принесе вигоду для Америки. Вони очікували, що посилені правила походження, трудові стандарти та положення про охорону довкілля сприятимуть більш справедливій й збалансованій торгівлі. Адміністрація Трампа прогнозувала значне зростання ВВП і створення нових робочих місць у США внаслідок дії USMCA.

Багато економістів і дослідників навпаки вважали, що загальний економічний вплив USMCA буде відносно незначним. Дослідницька служба Конгресу США дійшла висновку, що чистий загальний вплив НАФТА на економіку США був незначним, і аналогічні висновки робляться щодо USMCA. Хоча деякі сектори, як-от автомобільна промисловість, можуть зазнати великих змін через нові правила походження та вимоги до зарплати.

Щодо впливу на ринок праці, думки також різнились. Прихильники USMCA сподівались на повернення виробництва та створення високооплачуваних робочих місць у США, особливо в автомобільній промисловості.¹ Однак аналітики зазначали, що автоматизація та інші фактори також відігравали значну роль у змінах на ринку праці.

¹ USMCA-Labor - USTR (https://ustr.gov/sites/default/files/files/Press/fs/USMCA/USMCA_Labor.pdf)

Посилені положення щодо довкілля та трудових прав розглядаються як потенційно позитивні зміни, однак їхня ефективність залежатиме від належного впровадження та примусового виконання країнами-учасницями. Механізм швидкого реагування щодо порушення трудових прав є новою особливістю, але його дієвість ще належить перевірити на практиці.² Сама робота договору багато в чому була сильно підірвана через Covid-19.

Вірус обрушив економіку світу і змусив людей сидіти вдома, через що негайні ефекти угоди побачити було неможливо. Лідери ж самих країн так висловили свою думку:

Президент Трамп висловився наступним чином про USMCA: *“Вперше в історії Америки ми замінили катастрофічну торговельну угоду, яка винагороджувала аутсорсинг, на справді справедливу та взаємну торговельну угоду, яка збереже робочі місця, багатство та зростання прямо тут, в Америці.”*¹

Цитата Джастіна Трюдо: *«Вільна і справедлива торгівля в Північній Америці, торговельній зоні, на яку припадає понад чверть світової економіки і в якій проживає сім відсотків населення, знаходиться в набагато більш стабільному становищі, ніж це було вчора», - сказав він. «Тепер у нас є шлях вперед».*²

Президент Мексики Андрес Обрадор. *«Ми будемо чекати на ратифікацію угоди, як і було домовлено»*³ Договір USMCA став новою главою в історії інтеграційних процесів Північної Америки.

Попри пандемію деякі результати роботи договору стають відомими. Так, наприклад, на сайті торгового представника США можна знайти інформацію

² USMCA – Impact on environmental issues | United States - Norton Rose Fulbright (<https://www.nortonrosefulbright.com/en-us/knowledge/publications/0c1e6826/usmca---impact-on-environmental-issues>)

¹ Remarks by president trump at a signing ceremony for the united states-mexico-canada trade agreement. President Archive. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-signing-ceremony-united-states-mexico-canada-trade-agreement/> (date of access: 01.05.2025).

² rump, Trudeau praise USMCA trade deal they say will 'grow middle class'. CBC. URL: <https://www.cbc.ca/news/politics/usmca-nafta-trade-deal-1.4845219> (date of access: 01.05.2025).

про зростання експорту в країни союзу, зростання інвестицій і про збільшення профіциту в торгівлі (дані 2021 і 2022 років).³Також є дані і про зростання автомобільної промисловості. Так згідно з цими даними Мексика стала виробляти більше машин і експортувати більше разом з цим. У статті стверджується, що договір зміг підштовхнути створення близьких північноамериканських ланцюжків поставок, від чого прогнозується зростання виробництва авто по всьому континенту.⁴

³ Usmca deal signing – the divergent opinions of the leaders. Mexicom Logistitcs. URL: <https://mexicomlogistics.com/usmca-deal-signing-and-the-divergent-impressions-of-the-leaders/> (date of access: 01.05.2025)

⁴ How the USMCA Continues Shaping the Automotive Supply Chain in North America. *American Industies*. URL: <https://www.americanindustriesgroup.com/blog/how-the-usmca-continues-shaping-the-automotive-supply-chain-in-north-america/> (date of access: 01.05.2025).

РОЗДІЛ 2. Азійський та європейський вектори американських торговельних відносин.

Тихий океан є для США дуже важливою зоною: велика берегова лінія, наявність Гаваїв і союзників у регіоні змушує США брати активну участь у житті регіону.

Ідея створення Транстихоокеанського партнерства (ТТП) виникла поступово й мала дуже глибоке економічне та геополітичне коріння. Формування та реалізація договору стала відповіддю на низку викликів і можливостей, що виникли перед Сполученими Штатами в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні на початку XXI ст. Таким випробуванням звісно ж, варто вважати Китай, який після 1990-х і 2000-х років ставав сильною економічною державою з величезним торговельно-економічним впливом та інтересами в регіоні Тихого океану. Для США було логічно рано чи пізно усвідомити необхідність будь-яких заходів у відповідь в одному з ключових для США регіонів планети. Також були логічні й побоювання конфронтації США і КНР у регіоні на ґрунті торговельних інтересів і сфер впливу.¹

Варто сказати, що для США Китай – найбільший торговельний партнер, однак, за звітами самого уряду США, КНР усе ще має не вільну економіку, а реформи з лібералізації економіки та її наближення до стандартної капіталістичної для США є найважливішим інтересом і метою їхньої політики щодо торгівлі в Тихому океані, а відтак, і створення Тихоокеанського договору мало на меті здійснення тиску на Китай.² Історія ж з ТТП (Trans-Pacific Strategic Economic Partnership Agreement) бере свій початок з меншої угоди під назвою "Trans-Pacific Strategic Economic Partnership Agreement" (TPSEP) або P4, підписаної у 2005 році між Брунеєм, Чилі, Новою Зеландією та Сінгапуром.

¹ 2016 report to congress on china's WTO compliance. US.GOV. URL: <https://ustr.gov/sites/default/files/2016-China-Report-to-Congress.pdf> (date of access: 01.05.2025) p30

² . 2016 Report to Congress On China's WTO Compliance. US.GOV. URL: <https://ustr.gov/sites/default/files/2016-China-Report-to-Congress.pdf> (date of access: 01.05.2025).p49

США за каденції Барака Обами зробили вольове рішення повернути свій погляд на азіатський регіон, що проявляється в кількох рішеннях і діях Вашингтона. Так, наприклад, у 2009 був підписаний договір про дружбу і торгівлю з блоком ASEAN.¹ США активно прагнули налагодити відносини з країнами Азії шляхом укладення подібних переговорів, самітів і конференцій, а для Китаю це, скоріше, було поганим сюрпризом, адже це що Америка збирається поборотися за вплив із новою силою до Р4 США висловили 2009 року. І що найважливіше так це те, що сам президент Обама висловлювався про важливість відносин США з країнами регіону, а президент навіть наголошував на своєму походженні з цього регіону, ніби підтверджуючи свою рішучість до дій.²

Перемовини про утворення союзу йшов довго і складно. Проблем додавало і те, що економіка країн-партнерів часто перебувала на різних рівнях розвитку, що не допомагало процесу.³ США, звісно ж, намагалися й утримувати свою вигоду під час ведення переговорів, а питання допуску чи не допуску на переговори залежало від вигоди для американської продукції.⁴ Важливо відзначити й те, що переговори щодо ТРП США включила і Мексику з Канадою, партнерами по НАФТА. Таким чином США могли б навіть зміцнити свої відносини з цими партнерами і значно поліпшити своє становище як у регіоні Тихого океану, так і в рідному Північноамериканському регіоні. Звісно ж і це було не без проблем, бо і Мексика, і Канада мали свої претензії, особливості та вимоги до нового договору. Обидві країни втім врешті-решт приєдналися до договору, проте вже на своїх умовах і зі своїми особливостями.⁵ До 2015 року переговори за договором було завершено. 12

¹ C. Barfield. The United States and East Asia Regionalism: Competing Paths to Integration. *International Journal of Korean Studies*. 2012. с. 163.

² Н.Д. Городня. Еволюція політики США в Південно-Східній Азії в Постбіполярний період. 2011. с. 100.

³ Barfield C. The United States and East Asia Regionalism: Competing Paths to Integration. *International Journal of Korean Studies*, 2012. P169

⁴ Finnegan W. Why does Obama wants this trade so badly?: *The New Yorker*, 2015. URL: <https://www.newyorker.com/news/daily-comment/why-does-obama-want-the-trans-pacific-partnership-so-badly>

⁵ Hundt D. Free trade agreements and US foreign policy. *Pacific focus*. 2015. Vol. 30, no. 2. P. 2–6. URL: <https://doi.org/10.1111/pafo.12048> (date of access: 21.05.2025).

країн: Австралія, Бруней, В'єтнам, Канада, Малайзія, Мексика, Нова Зеландія, Перу, Сінгапур, США, Чилі та Японія були готові підписати угоду про ТРП. Потенційно цей союз міг охопити 40% світової економіки, а розвиток цього союзу міг піти одразу в кількох різних напрямках.¹ Але незважаючи на активну підтримку Транстихоокеанського партнерства адміністрацією Барака Обама, у самих Сполучених Штатах ставлення до цієї угоди було далеко не одностайним і викликало жваві дискусії серед політиків, експертів, бізнесу та громадськості.² Дискусії в суспільстві, політичних і бізнесових колах все набирали і набирали обертів без зупинки, накручуючи ситуацію до самої межі, тема ставала гострою і гостро політичною.

Одним з головних аргументів критиків ТТП було побоювання, що ця угода стане аналогом Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА), але в значно більшому масштабі та з більшою кількістю країн-учасниць. Зважаючи на неоднозначні наслідки НАФТА для американської промисловості та зайнятості, критики висловлювали побоювання щодо можливої подальшої "втечі" американських ресурсів за кордон, особливо до країн з нижчими трудовими стандартами де було б легше знайти людей для праці.³ Деякі критики також висловлювали сумніви щодо надійності та економічної стабільності окремих країн-учасниць ТТП, а також щодо їхньої спроможності дотримуватися високих стандартів, передбачених угодою. США як найрозвиненіша з держав постраждала б найбільше від різноманітних порушень з боку країн-учасниць договору. Існували побоювання, що недобросовісна конкуренція з боку цих країн може завдати шкоди американським виробникам.¹ Американське суспільство загалом часто висловлює загальний скептицизм і недовіру щодо багатосторонніх

¹ Schott J., Kotschwar B., Muir J. Understanding the Trans-Pacific Partnership, 2013. P 12-14

² Cory N. How critics of the 'TPP' trans-pacific partnership muddle facts, fictions and fears. ITIF. URL: <https://itif.org/publications/2016/10/07/how-critics-tpp-trans-pacific-partnership-muddle-facts-fictions-and-fears/> (date of access: 01.05.2025).

³ Higgott R., Stubbs R. The trans-pacific partnership: for, against and prospects. E-International Relations. URL: <https://www.e-ir.info/pdf/63063> (date of access: 01.05.2025).

торговельних угод, вважаючи, що вони більше вигідні транснаціональним корпораціям, ніж звичайним американським робітникам і малому бізнесу. Дивно те, що негативне ставлення до угоди було як з боку майбутнього президента Дональда Трампа, так і з боку відомого лівого сенатора Берні Сандерса.¹ Загалом подібні угоди часто підносять як втрату національного суверенітету і збиток для населення країни. До критики можна додати і те, що переговори про ТРР часто проходили за зачиненими дверима, що викликало тільки більшу тривогу з боку суспільства

і бізнесу. Прихильники ТТП ж навпаки наголошували на тому, що угода відкриє перед Сполученими Штатами нові, великі та швидкозростаючі ринки в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні й дасть змогу активно розвиватися там. Ті стверджували, що усунення торговельних бар'єрів дасть змогу американським компаніям збільшити експорт, що призведе до економічного зростання і створення нових робочих місць. Зауважували й те, що договір все ж таки містив безліч інноваційних положень, правок і тонкощів, які були б корисними під час торгівлі між країнами регіону.² Що особливо важливо для США, так це те, що вони вступили б у вільну торгівлю з величезною частиною азіатського ринку і зміцнили б свої союзницькі та торговельні відносини з такими державами, як Японія і Республіка Корея. Настільки активна участь США стала б для Китаю великою неприємністю і ще сильніше б загострила протистояння Пекіна і Вашингтона за домінацію і вплив в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Однак США хоч і підписали договір, але досить швидко з нього і вийшли, залишивши ТРР без свого найсильнішого і ключового члена. США ж уже за адміністрації Дональда Трампа знайде свій підхід до торгівлі та зовнішньоекономічних відносин.

¹ The Trans-Pacific Partnership trade deal: an overview. BALLOTPEDDIA. URL: https://ballotpedia.org/The_Trans-Pacific_Partnership_trade_deal:_An_overview (date of access: 01.05.2025).

² Petri P. A., Plummer M. G., Zhai F. The TPP, China and the FTAAP: The Case for Convergence. *SSRN Electronic Journal*. 2014. P. 1–9. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2438725> (date of access: 21.05.2025).

Ставлення до ТРР багато в чому відображає ставлення частки американців часів адміністрації Буша 1992 року. Критики вбачали в ній загрозу для американської економіки та національних інтересів, як і 1994 року, а прихильники наголошували на економічних вигодах, інноваційному характері угоди та її важливому геополітичному значенні для збереження лідерства США в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Ця внутрішня боротьба зрештою і призвела до розколу думок і виходу США з угоди. Вашингтону судилося відійти від політики мирних торговельних угод, договорів і компромісів, підхід став жорсткішим.

Рішення адміністрації Дональда Трампа про вихід Сполучених Штатів із Транстихоокеанського партнерства (ТТП) стало одним із найсуперечливіших і далекосяжних кроків у зовнішньоекономічній політиці США за останні десятиліття. Цей крок ознаменував різкий відхід від багатосторонньої торговельної політики, яку США проводили протягом багатьох років за адміністрації президента Барака Обами. Президент Трамп зумовив таке рішення низкою причин. У це число входило бажання: збереження робочих місць у США, віра в політику високих тарифів та не любов до подібних союзів.

На думку адміністрації Д.Трампа, договір щодо Тихого океану, як і НАФТА, призвів би саме до відтоку робочих місць з Америки в країни Азії, тобто так само, як це трапилося у випадку з Мексикою та автомобільною промисловістю.¹

Адміністрація Д. Трампа також вважала, що двосторонні торговельні угоди надають США більший переговорний вплив і дають змогу краще захищати національні інтереси, що загалом свідчить про налаштованість адміністрації Д.Трампа на політику «старої школи» на манер президента Мак-Кінлі. Двосторонні договори дозволяють надавати більше контролю з боку однієї країни. Не можна виключати з причин цього підходу і саме походження

¹ Withdrawal of the united states from the trans -pacific partnership negotiations and agreement. US.Department of State. URL: <https://2017-2021.state.gov/us-TPP-withdrawal/> (date of access:01.05.2025).

Дональда Трампа. Дональд Трамп як бізнесмен і шоумен, ймовірно, набагато краще може сприймати такий формат угод і переговорів, при таких підходах легше тиснути на опонента і примушувати його до виконання своїх вимог і умов. Опинившись у цих нових реаліях, США мусили вибудовувати двосторонні відносини з країнами регіону. У Тихому океані для США є дві основні країни, які особливо важливі для інтересів США як світової держави і як для держави, що прагне домінувати в Тихому океані. Це Японія та Республіка Корея. Японія ж стала частиною «Всеохоплюючої та прогресивної угоди про Транстихоокеанське партнерство», угоди, яка була сформована разом з минулим договором через вихід США з процесу підписання. Корея і Японія на момент 2018 року входили до топ-10 американських торговельних партнерів.¹

Угода між США і Японією була підписана 7 жовтня 2019 року і набула чинності 1 січня 2020 року). Основні положення угоди включали:²

Сільськогосподарська угода -Японія погодилася надати значний ринковий доступ для американської сільськогосподарської продукції шляхом усунення або зниження тарифів на товари вартістю близько 7,2 мільярда доларів США у 2018 році. Це включало зниження тарифів на яловичину та свинину, створення спеціальних квот для пшениці та продуктів з пшениці, а також негайне усунення тарифів на мигдаль, волоські горіхи, чорницю, журавлину, солодку кукурудзу та інші продукти Угода щодо промислових товарів: США погодилися на усунення або зниження тарифів на певні промислові товари з Японії, такі як верстати, кріпильні вироби, парові турбіни, велосипеди, велосипедні запчастини та музичні інструменти.

¹ United States trade balance, exports and imports by country 2018. WITS. URL: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/USA/Year/2018/TradeFlow/EXPIMP/Partner/by-country> (date of access: 01.05.2025).

² FACT SHEET on U.S.-Japan Trade Agreement. Office of the US Trade Representative. URL: <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/fact-sheets/2019/september/fact-sheet-us-japan-trade-agreement> (date of access: 01.05.2025).

Цифрове питання: Окремо було укладено Угоду про цифрову торгівлю між США та Японією, що встановлює правила для цифрових аспектів комерції, забезпечуючи безперешкодне передавання даних, захист конфіденційності споживачів та сприяючи онлайн-торгівлі між США та Японією.

Деяке застереження в угоді: Договір між країнами передбачала обмежене використання Японією запобіжних заходів у разі різкого зростання імпорту яловичини, свинини, молочної сироватки, апельсинів і чистокровних скакових коней, які поступово скасовуватимуться. Важливо зазначити, що торговельна угода з Японією була обмеженою за своїм обсягом і не охоплювала деякі важливі сектори, такі як автомобільна промисловість, на які США чинили значний тиск. Проте, вона стала важливим кроком у переформатуванні торговельних відносин США в Тихоокеанському регіоні після рішення про неприєднання до ТРП. Республіка Корея для США є одним із найголовніших союзників у Південно-Східній Азії та гарним торговельним партнером.

Республіка Корея, як і Японія, є в регіоні, мабуть, найпрогресивнішими американськими державами, і відносини з ними дуже важливі для Вашингтона. Угоду KORUS FTA (United States-Korea Free Trade Agreement) було укладено ще до адміністрації Трампа, вона набула чинності 15 березня 2012 року. Однак, під час свого президентства Трамп висловлював критику цієї угоди, стверджуючи, що вона призвела до збільшення торгового дефіциту США з Південною Кореєю. Тут вкотре можна відзначити високу зацікавленість США за президента Трампа в ліквідації торгового дефіциту, а також його бажання модифікувати угоди про вільну торгівлю з країнами на більшу користь США. У 2018 році Сполучені Штати та Республіка Корея обговорили поправки до Угоди про вільну торгівлю між двома країнами. Основними цілями Сполучених Штатів були зменшення дефіциту торговельного балансу та

покращення доступу американських товарів, особливо автомобілів, на ринок Південної Кореї. У результаті переговорів країни дійшли такої угоди:¹

Південна Корея погодилася збільшити квоту на імпорт американських автомобілів, що відповідають стандартам безпеки США, і пом'якшити деякі нетарифні бар'єри на американську продукцію. США ж погодилися звільнити Республіку Корея від дії глобальних тарифів на імпорт сталі та алюмінію в обмін на квоти на експорт цих товарів із самих США. Було також внесено зміни до положень про митні процедури, інвестиції та захист інтелектуальної власності та низку інших питань. Перегляд KORUS FTA вкотре засвідчив характер і настрої адміністрації Вашингтона тих років з метою отримання більшої вигоди для США став тактикою Білого дому. Хоча зміни не були кардинальними, вони відображали прагнення адміністрації зменшити торговельний дефіцит і захистити американські промислові сектори загалом. Звісно ж регіон Тихого океану не обмежується лише Японією чи Кореєю і тому слід розглянути деякі інші країни регіону. Тим паче, бажання самого Трампа полягало у протистоянні Китаю, який активно діяв у регіоні. Австралія один з ключових союзників США в регіоні висловила розчарування рішенням США. Однак попри це двосторонні торговельні відносини залишалися важливими для обох країн.

Між США та Австралією укладено окрему угоду про вільну торгівлю (AUSFTA). Угоду AUSFTA було підписано у 2004 році та вона набула чинності 1 січня 2005 року. Вона передбачала усунення тарифів та інших торговельних бар'єрів між двома країнами, сприяючи зростанню двосторонньої торгівлі та інвестицій між Австралією і США.² Адміністрація Дональда Трампа, відома своєю критикою багатосторонніх торговельних угод і прагненням до двосторонніх домовленостей, вирішила зберегти AUSFTA та лише незначно її

¹ Congressional Research Service. (2024). *U.S.-South Korea (KORUS) FTA and Bilateral Trade Relations*. <https://www.congress.gov/crs-product/IF10733>

² Australia-United States FTA. Australian Government. URL: <https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/ausfta/australia-united-states-fta> (date of access: 01.05.2025).

модифікувати. Це рішення було зумовлене кількома ключовими факторами, які роблять випадок Австралії унікальним. На відміну від деяких інших торговельних партнерів, США мали відносно збалансовану торгівлю з Австралією, а торговельний дефіцит також залишався порівняно невеликим.¹ AUSFTA приносила взаємну вигоду обом країнам, сприяючи зростанню експорту та інвестицій. Угода визнавалась успішною з боку США, тому адміністрація Дональда Трампа не вбачала необхідності в її перегляді чи вдосконаленні. Вашингтону просто не потрібно було тиснути на Канберру з метою переробки договору. Відсутність тиску з боку США загалом створювала позитивне підґрунтя для подальшого розвитку відносин між двома країнами. Важливо також зазначити, що Австралія відіграла важливу роль для США як союзник, який міг би протистояти Китаю в Тихоокеанському регіоні як в економічному, так і у військовому плані.

Торговельні відносини між США та Новою Зеландією характеризуються відносно невеликим обсягом, але важливістю в контексті ширших стратегічних відносин. Обидві країни на рівні з Австралією мають близькі культурні та політичні зв'язки. Важливо зазначити, що між США та Новою Зеландією немає двосторонньої угоди про вільну торгівлю, а торговельні відносини між країнами регулюються на основі загальних принципів торгівлі, які встановлені Світовою організацією торгівлі (СОТ).² Між двома країнами є інша угода, яка не є угодою про вільну торгівлю. Угода про торговельне та інвестиційне співробітництво (TIFA) між Сполученими Штатами Америки та Новою Зеландією є двосторонньою рамковою угодою, спрямованою на сприяння діалогу та співпраці з торговельних та інвестиційних питань між двома країнами. TIFA створена з метою створення сприятливого середовища для зростання двосторонньої торгівлі товарами та послугами, а також для

¹ U.S. Relations With Australia. US DEPARTMENT OF STATE. URL: <https://2021-2025.state.gov/u-s-relations-with-australia/> (date of access: 01.05.2025).

² New Zealand-United States Relations. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/IF12954> (date of access: 01.05.2025).

збільшення інвестиційних потоків між США та Новою Зеландією. Це, по суті своїй, такий майданчик, на якому США і Нова Зеландія можуть вести переговори й обговорення різноманітних питань. TIFA також розглядають як інструмент для можливого подальшого укладення різноманітних договорів між двома сторонами Тихого океану.

Індонезія, як найбільша економіка Південно-Східної Азії та країна з дуже великим населенням, мала потенціал стати важливим торговельним партнером для США. За часів адміністрації Барака Обами це якраз і було одним із завдань адміністрації. Однак, торговельні відносини між двома країнами за адміністрації Трампа були окреслені прагненням США до поліпшення доступу на індонезійський ринок і вирішення питань, пов'язаних із торговельними бар'єрами та інвестиційним кліматом. Адміністрація Трампа намагалася розширити торговельні відносини з Індонезією шляхом двосторонніх переговорів, але не вдалося досягти укладення нової всеосяжної торговельної угоди, оскільки Індонезія мала низку фактів, що сильно обмежували торгівлю, та заважали торгівлі між двома країнами та інвестиціям у неї.¹ Відносини з Індонезією були і геополітично важливими для Вашингтона через своє становище в регіоні та зацікавленість Китаю в ньому.

Продовжуючи дослідження відносин із потенційними членами за Тихоокеанським Договором, слід згадати про В'єтнам. В'єтнам став об'єктом особливої уваги адміністрації Трампа через значний торговельний дефіцит США з цією країною. Адміністрація висловлювала занепокоєння з приводу валютних маніпуляцій і нечесної торговельної практики з боку В'єтнаму, що призвело до застосування різних інструментів тиску на цю країну. Слід одразу ж і зазначити, що історію відносин США і В'єтнаму не можна назвати

¹ Office of the United States Trade Representative. (2018). *2018 National Trade Estimate Report on Foreign Trade Barriers: Indonesia*.
<https://ustr.gov/sites/default/files/files/Press/Reports/2018%20National%20Trade%20Estimate%20Report.pdf>
(date of access 20:05:25)

найкращою.¹ Адміністрація Трампа неодноразово критикувала В'єтнам за великий торговий дефіцит США, який стрімко зростає. США також звинувачували В'єтнам у валютних маніпуляціях, стверджуючи, що країна навмисно занижує курс своєї валюти для отримання конкурентної переваги в експорті. Виходячи з цього Міністерство фінансів США внесло В'єтнам до списку країн, які спостерігаються через валютні маніпуляції. В'єтнам як країна близька до Китаю географічно мали для Америки особливий інтерес. Адміністрація Трампа мала намір змінити свої відносини з В'єтнамом, зокрема, і за допомогою тарифів і поміщення В'єтнаму в списки проблемних країн.² Загалом політика тиску на В'єтнам скоріше виявилася успішною: дві країни активно розпочали роботу з питання ліквідації торгового дефіциту та ліквідації інших розбіжностей між собою. Для В'єтнаму відносини зі США були важливими, зокрема, як спосіб бути незалежним від Пекіна.

Ще раз згадуючи геополітичні інтереси США у В'єтнамі можна згадати і те, що США підтримують претензії країни на низку островів в Південно-Китайському морі, а також надають підтримку в сфері безпеки В'єтнаму. 2016 року ще за часів Обами було знято обмеження на продаж зброї у В'єтнамі. Наступна країна регіону, на яку варто звернути увагу на Філіппіни. Філіппіни мають з США довгу історію відносин, яка триває ще з часів американського володарювання над островами. Вони займають важливе стратегічне розташування в регіоні – безпосередньо біля берегів Китаю. Торговельні відносини між США та Філіппінами, з одного боку, є важливими, хоча й не найважливішими в регіоні. Водночас між країнами існували певні тертя через особливості внутрішньої ситуації на Філіппінах, які ускладнювали торгівлю та

¹ Office of the United States Trade Representative. (2019). *Report to the President on Vietnam's Acts, Policies, and Practices Related to Currency Valuation and Account Imbalances*. [https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/Vietnam Currency 301 Actionability Report Jan 15 21.pdf](https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/Vietnam%20Currency%20301%20Actionability%20Report%20Jan%2015%2021.pdf)

² Trump takes trade war aim at Vietnam's dong. Asia Time. URL: <https://asiatimes.com/2020/10/trump-takes-trade-war-aim-at-vietnams-dong/> (date of access: 01.05.2025).

інвестування в країну.¹ Адміністрація Трампа прагнула вдосконалити чинну угоду з Філіппінами та вирішити наявні проблеми, не вдаючись до радикальних заходів.² Передусім для США було важливо налагодити питання у сфері безпеки.

Переходячи на південь, варто згадати про Малайзію. Відносини США з Малайзією багато в чому схожі на відносини з В'єтнамом, Філіппінами та Індонезією. Ця держава становить для Америки важливий геополітичний інтерес через своє географічне розташування, а також через її роль в економіці регіону загалом.³ Як і у випадку з іншими країнами, адміністрація Трампа прагнула усунути торговельний дисбаланс і дефіцит, а також створити для США більш прийнятні умови торговельних відносин. Між країнами не було підписано жодних великих угод під час першої адміністрації Дональда Трампа.⁴

Дивлячись ще південніше, ми приходимо до Сінгапуру. Ця країна, незважаючи на свої дуже малі розміри, однаково є великим економічним гравцем у регіоні та одним з американських ключових партнерів у цій частині Азії, а партнерство, як уже заведено для США, у цьому регіоні не лише економічне, а й таке, що зачіпає сферу безпеки в Південно-Китайському морі, а також є частиною політики зі стримування Китаю.⁵ Сінгапур відігравав

¹ U.S. Department of State. (2020). *U.S. Relations With the Philippines*.

<https://2021-2025.state.gov/u-s-philippines-relations-2/> (date of access 1:05:25)

² Congressional Research Service. (2020). *Philippines: Background and U.S. Relations*.

<https://www.congress.gov/crs-product/R47055> (date of access 1:05:25)

³ Office of the United States Trade Representative. (2019). *2019 National Trade Estimate Report on Foreign Trade Barriers: Malaysia*. https://ustr.gov/sites/default/files/2019_National_Trade_Estimate_Report.pdf

(date of access 1:05:25) P 337-345

⁴ U.S. Department of State. (2020). *U.S. Relations With Malaysia*.

<https://www.state.gov/u-s-relations-with-malaysia/> (date of access 1:05:25)

⁵ Singapore: Background and U.S. Relations. *Congress.Gov*. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/R44127> (date of access: 01.05.2025).

особливу роль у торговельній політиці адміністрації Дональда Трампа. Торговельні відносини між двома країнами базуються на Угоді про вільну торгівлю між США і Сінгапуром (USSFTA), яка набула чинності 2004 року. За адміністрації Трампа ці відносини характеризувалися прагненням до збереження стабільності, посилення співпраці та вирішення питань, пов'язаних із цифровою економікою та інтелектуальною власністю. Угода USSFTA є основою двосторонніх торговельних відносин, забезпечуючи вільний доступ до ринків обох країн. Для США це насамперед питання фінансів та інформаційних технологій. США і Сінгапур за часів першої адміністрації не уклали нових договорів і не вели сильних торговельних суперечок, а США не чинили тиску, а політика щодо країни була традиційною для регіону з боку США - ліквідації торговельного дефіциту, вирівнювання торговельного балансу та укладення низки додаткових угод для зміцнення вже існуючих правил.¹ У цьому відношенні США демонстрували радше прихильність до збереження стабільних відносин на основі двосторонніх договорів.

Говорячи про регіон Азії, слід, звісно ж, згадати про Тайвань. Відносини між Тайванем і США мають цікавий характер: з одного боку, США визнають уряд Пекіна і єдність Китаю, а з іншого боку, Тайвань - це найважливіший торговельний партнер, союзник та інструмент тиску на КНР.¹ Торговельні відносини між США і Тайванем є дуже важливими, особливо в контексті глобальних ланцюжків постачань, зокрема в галузі напівпровідників, які мають особливе значення в сучасній технологічній епосі. За адміністрації Трампа ці відносини характеризувалися посиленням економічного співробітництва та тиском з боку США задля диверсифікації ланцюгів постачання та зменшення залежності від Китаю. Адміністрація Трампа вбачала відносини з Тайванем як один із важелів тиску на КНР і як спосіб збереження власної домінації. Щодо Тайваню президент Трамп використовував як м'яку, так і грубу силу. З одного

^{1 1} Office of the United States Trade Representative. (2020). *2020 Special 301 Report, Taiwan*
https://ustr.gov/sites/default/files/2020_Special_301_Report.pdf (date of access 1:05:25)

боку, США чинили тиск на Тайвань з метою залучення тайванських виробництв до США. США разом із цим прагнули зробити так, щоб Тайвань сам посилював кібербезпеку і модернізував закони про інтелектуальну власність. Для проведення перемовин США та Тайвань у 2020 створили майданчик «двосторонній економічний та комерційний діалог» для обговорення різних питань. США ж своєю чергою підтримували приєднання Тайваню до міжнародних організацій, самі інвестували в країну і продавали зброю.¹

Складно недооцінити важливість острова в питанні протистояння Китаю. Слід згадати про те, що в регіоні діє ще одна організація, частиною якої є США, однак ця організація не є зоною вільної торгівлі, а радше економічним форумом і майданчиком для країн Тихоокеанського регіону.

Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС) – це регіональний економічний форум, заснований 1989 року з метою сприяння тіснішому економічному співробітництву та вільній торгівлі в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. США були одними із засновників АТЕС і відіграють важливу роль в організації з моменту її створення.

АТЕС діє на основі принципів відкритого діалогу, консенсусу і добровільних зобов'язань. На відміну від інших торговельних організацій, АТЕС не має юридично обов'язкових договорів.² Для США АТЕС – це місце, де ті можуть просувати зниження тарифів, обговорювати питання регіональної безпеки та інтеграції, а також займатися питанням поліпшення інфраструктури регіону і доступності. Адміністрація Дональда Трампа підтримувала участь США в АТЕС, але її підхід до регіональної торгівлі вирізнявся акцентом на двосторонніх угодах і критикою багатосторонніх домовленостей. Адміністрація Трампа звісно ж фокусувалася на двосторонніх договорах. Сам форум

¹ How Trump Is Winning Hearts And Minds In Taiwan — Risking China's Wrath, October 21, 2020, John Ruwitch, NPR (<https://www.npr.org/2020/10/21/925528931/taiwans-u-s-friendship-comes-with-benefits-and-china-s-wrath>) (date of access 13:05:25)

² Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC). EBSCO. URL: <https://www.ebsco.com/research-starters/diplomacy-and-international-relations/asia-pacific-economic-cooperation-apec> (date of access: 01.05.2025).

використовували для того, щоб вести такі двосторонні переговори й налагоджувати зв'язки саме в такий спосіб. Таке ставлення Трампа до організації зумовлене саме тим, що США не мають жодних зобов'язань перед іншими країнами. Як уже видно, ідея незалежності вкрай важлива для адміністрації президента-республіканця.

На території Азійського регіону також існує ще одне об'єднання, яке становить великий інтерес для США – Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Для США це був цікавий партнер. З одного боку, це союз, до якого входить низка дружніх до Вашингтону країн, а з іншого – міжнародна організація, з якими США за президентства Трампа не любили мати справу. США розглядали АСЕАН як важливого партнера у стримуванні зростаючого економічного та військового впливу Китаю в Південно-Китайському морі та ширшому Індо-Тихоокеанському регіоні. Підтримка свободи судноплавства та міжнародного права в Південно-Китайському морі залишалася ключовим аспектом політики США щодо АСЕАН. США намагалися знайти безліч способів протистояти Китаю, і сильне об'єднання в регіоні могло цьому сприяти.¹ АСЕАН залишався важливим торговельним партнером для США з великим і зростаючим ринком. США прагнули підтримувати економічні зв'язки та розширювати доступ американських компаній до ринків країн-членів АСЕАН. США та Союз проводять регулярні зустрічі для обговорення питань інвестицій і торгівлі. США робили і такі кроки: з 2018 року до весни 2019 року домінувала ідея залучення приватних інвестицій у регіон. Зокрема, у липні 2018-го в Вашингтоні відбувся «Бізнес-форум Індо-Тихоокеанського регіону» (Indo-Pacific Business Forum), на якому керівники кількох міністерств і агентств США анонсували ініціативи з

¹ U.S. Department of State, *U.S. Relations With ASEAN*
<https://asean.usmission.gov/mission/> (date of access 1:05:25)

розвитку інфраструктури та цифрових мереж.¹ Для США цей союз є способом протистояти Китаю. Втім, Дональд Трамп неодноразово зазнавав критики за свою відсутність на самітах Союзу, а також за запізнення на них. Також варто зазначити, що Америка за Трампа насамперед зосереджувалася на відносинах з окремими країнами Союзу.

Важливо відзначити й те, що на тлі загострення відносин із Китаєм атмосфера самого форуму загострювалася, а КНР і США, як могутні світові економіки, немов два сонця, обертали навколо себе інші країни, притягували й відштовхували їх у цих «зоряних економічних війнах». Говорячи про трансформацію зовнішньоекономічної політики США, не можна оминати своєрідного "слона в кімнаті". Цим "слоном" безперечно є Китай, який із 1990-х років пройшов справді неймовірний шлях – від країни на задвірках світової економіки до однієї з найсильніших у світі та одного з головних торговельних партнерів США загалом. Загалом, торговельні (тарифні) війни між Сполученими Штатами Америки та Китайською Народною Республікою, які розгорнулися протягом 2018–2020 років, стали однією з визначальних подій у світовій економіці та міжнародних відносинах. Цей конфлікт, ініційований адміністрацією президента США Дональда Трампа, мав глибокі структурні причини, що корінилися в торговельно-економічних проблемах між двома найбільшими економіками світу, і спричинив далекосяжні наслідки для глобальної торгівлі, бізнесу та геополітичної стабільності загалом.

Розглядаючи ситуацію детальніше, варто згадати такі пункти як значний торговельний дефіцит США з Китаєм: Протягом багатьох років США мали великий і зростаючий дефіцит у торгівлі товарами з Китаєм. Адміністрація Трампа розглядала це як прояв недобросовісної торговельної практики Китаю та як загрозу для американської промисловості й робочих місць. За даними Бюро торгівлі США, у 2017 році дефіцит у торгівлі товарами з Китаєм досяг

¹ President Donald J. Trump's Administration is Advancing a Free and Open Indo-Pacific. President Archiva. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-administration-advancing-free-open-indo-pacific/> (date of access: 01.05.2025).

рекордних 375,2 мільярда доларів США. Для адміністрації Дональда Трампа це було неприйнятно. Неприйняття президентом торговельного дефіциту в цьому випадку було особливо сильним і радикальним – як ніколи раніше.¹ Крадіжка інтелектуальної власності (ІВ) та технологічне шпигунство: США звинувачували Китай у систематичній крадіжці американської інтелектуальної власності та здійсненні технологічного шпигунства, що завдало значної шкоди американським компаніям і підривало їхню конкурентоспроможність. Згідно зі звітом Комісії з питань крадіжки американської інтелектуальної власності, щорічні збитки США від цієї діяльності оцінювались у діапазоні від 225 до 600 мільярдів доларів.²

Подібні звіти загалом створювали негативну репутацію для КНР, а в очах Дональда Трампа це й узагалі сприймалося як серйозна національна образа і свідчення того, що Китай прагне конфронтації. Кілька цитат з цього приводу від 30 травня 2020 року: *«Протягом багатьох років уряд Китаю займався незаконним шпигунством, щоб викрасти наші промислові секрети, яких у нас чимало. Сьогодні я підпишу прокламацію, що має краще захистити важливі наукові дослідження в наших університетах і призупинити в'їзд певних іноземних громадян з Китаю, яких ми визначили як потенційну загрозу безпеці.»*³

Адміністрація Трампа також висловлювала занепокоєння питаннями національної безпеки, пов'язаними з технологічним домінуванням Китаю в окремих секторах, зокрема в сфері телекомунікаційного обладнання, мікрочіпів та іншого. Таким чином, питання крадіжки технологій було не лише

¹ U.S.-China Trade Deficit Hits Record, Fueling Trade Fight. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com/2018/02/06/us/politics/us-china-trade-deficit.html> (date of access: 01.05.2025).

² Commission on the Theft of American Intellectual Property. *The National Bureau of Asian Research*. 2013. P. 9–22. URL: https://www.nbr.org/wp-content/uploads/pdfs/publications/IP_Commission_Report.pdf (date of access: 01.05.2025). The National Bureau of Asian Research. URL: <https://www.nbr.org/program/commission-on-the-theft-of-intellectual-property/> (date of access: 03.05.2025).

³ Remarks by President Trump on Actions Against China. President Archive. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-actions-china/> (date of access: 01.05.2025).

економічним, але й питанням національної безпеки.¹ У цьому контексті можна згадати й цитату віце президента за першої адміністрації Трампа, Майка Пенса, яку він сказав 4 жовтня 2018 року в Гудзонівському інституті, Вашингтон, округ Колумбія. *“Як сказав президент Трамп ще минулого тижня, ми, цитую: «з’ясували, що Китай намагався втрутитися в наші майбутні [проміжні] вибори».”* Президент Трамп також намагався використовувати свій конфлікт із Китаєм для внутрішньополітичних заяв у США. *«Але я ніколи не звинувачував у цьому виключно Китай. Вони змогли скоїти крадіжку, як ніхто до них, через минулих політиків і, чесно кажучи, минулих президентів. Але на відміну від тих, хто був до нас, моя адміністрація вела перемовини і боролася за те, що правильно. Це називається: чесні і взаємні відносини»* (30 травня 2020 р.). США вважали КНР країною з невірною економікою. Саме тому в угоду НАФТА й були внесені положення, що стосуються відносин з такими державами. США наголошували на тому, що доступ до китайського ринку обмежений, а також на тому, що уряд Китаю діє нечесно, надаючи значну підтримку приватному бізнесу, що суперечить правилам чесної та вільної ринкової системи. Підсумовуючи, можна сказати, що між США та Китаєм існувало багато суперечок і потенційних причин для конфлікту на ґрунті торгівлі, а також через побоювання за національну безпеку та престиж США як світового гегемона і лідера. Президент Д.Трамп почав свою «торговельну війну» з КНР за допомогою введення нових тарифів на низку ресурсів і готової продукції. Березень 2018 року: США запровадили мита на імпорт сталі (25%) та алюмінію (10%) з низки країн, включаючи Китай, посиляючись на запобігання загрозам національній безпеці (Розділ 232 Закону про розширення торгівлі 1962 року). Метою було залякати КНР та продемонструвати свою серйозність у цій справі. Посилаючись на закон про національну безпеку, президент Трамп наголошував, що запровадження мит – це не що інше, як спроба захистити

¹ President Donald J. Trump Is Protecting America From China’s Efforts To Steal Technology And Intellectual Property. President Archive. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-protecting-america-chinas-efforts-steal-technology-intellectual-property/> (date of access: 04.05.2025).

США. У квітні 2018 року Китай у відповідь на торгові обмеження з боку США ввів власні митні тарифи щодо низки американських товарів, включаючи продукцію агросектору, автомобільну промисловість та хімічну продукцію. У липні 2018 року: США запровадили перший пакет мит на китайські товари вартістю 34 мільярди доларів, спрямованих на промислову продукцію, технології та транспортне обладнання. Офіційне обґрунтування було у необхідності боротьби з крадіжкою інтелектуальної власності з боку КНР та необхідність протидії цьому явищу.

В серпні 2018 року США посилили тиск, ввівши нові мита на китайський імпорт на 16 мільярдів доларів, що одразу спровокувало симетричну відповідь з боку Китаю. Вересень 2018 року також не приніс полегшення у торговій війні. США знову запровадили мита на китайські товари вартістю 200 мільярдів доларів, розширивши перелік споживчих товарів, що потрапили під обмеження. У відповідь Китай ввів мита на американські товари вартістю 60 мільярдів доларів. Конфлікт загострився КНР та США обмінювалися митними заходами та взаємними обвинуваченнями. Травень 2019 року: після без результативних переговорів адміністрація Трампа посилила торговий тиск, підвищивши митні ставки з 10% до 25% на китайський імпорт вартістю 200 млрд доларів. Пекін негайно вжив відповідних контрзаходів. Паралельно уряд США активізував протидію китайським компаніям. Так наприклад Компанія Huawei потрапила до "чорного списку" американського уряду через звинувачення у крадіжці технологій. Світова економіка відчула на собі наслідки цієї глобальної технологічної холодної війни.¹

Серпень-Вересень 2019: обидві країни оголосили про нові раунди взаємних мит, проте у жовтні 2019 ситуація змінилася. Жовтень 2019: Було оголошено про досягнення «першої фази» торговельної угоди між США та Китаєм. Ситуація почала покращуватися. Однак Трамп також продовжував

¹ Jakobowski J. A stalemate in the US–China trade negotiations.: OSW. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2019-05-28/a-stalemate-us-china-trade-negotiations-tariff-war-and> (date of access: 09.05.2025).

тиснути на Китай і іншими способами, окрім політичних. Так, США підписали білль на підтримку Гонконгу, згідно з яким США можуть і будуть впроваджувати санкції проти тих, хто порушує права та свободи жителів міста. Щодо Гонконгу Трамп продовжив політику тиску на Китай, скасувавши для міста особливі торговельні відносини. Варто зазначити, що це сталося вже після підписання угоди про «першу фазу», але на тлі зростаючої кризи, спричиненої Covid-19.²

У підсумку сторонам вдалося досягти компромісу та розпочати підписання угоди, покликаної завершити торговельну війну між країнами. У січні 2020 року відбувся офіційний старт «першої фази» угоди між КНР і США. Китай зобов'язався збільшити імпорт товарів і послуг зі США на суму 200 мільярдів доларів, а США погодилися пом'якшити частину торговельних обмежень.³

Структура зобов'язань Китаю (на загальну суму 200 млрд доларів):

- Сільськогосподарська продукція (не менше 32 млрд доларів протягом двох років): соя, кукурудза, пшениця, м'ясо, морепродукти та інші товари аграрного сектору.
- Енергетичні товари (понад 52 млрд доларів): сира нафта, скраплений природний газ (СПГ), вугілля та інші види енергоносіїв.
- Послуги (приблизно 40 млрд доларів): фінансові послуги, телекомунікації, транспорт і логістика.

Зобов'язання США щодо мит: США відмовилися від запровадження нових мит на китайські товари. Було знижено митну ставку з 15% до 7,5% на китайські товари на суму 120 млрд доларів (ці мита були введені 1 вересня 2019

² U.S.-China Relations, council on foreign relations, <https://www.cfr.org/timeline/us-china-relations>
(day of acces 20:05:25)

³ Economic And Trade Agreement Between The Government Of The United States Of America And The Government Of The People's Republic Of China Text
<https://ustr.gov/countries-regions/china-mongolia-taiwan/peoples-republic-china/phase-one-trade-agreement/text>
(day of acces 20:05:25)

року). Водночас зберігалось 25% мито на китайський імпорт вартістю 250 млрд доларів. Пам'ятаючи про ставлення Дональда Трампа до шпигунства та крадіжок з боку Китаю, до нової угоди були включені положення, що стосувалися і цього питання. Угода містила положення, спрямовані на посилення захисту та правозастосування прав інтелектуальної власності в Китаї. У ній уточнювались поняття «конфіденційна комерційна інформація» (торговельні секрети) та «привласнення», включаючи електронне вторгнення і несанкціоноване розголошення інформації. Обов'язок доведення у випадках передбачуваного привласнення торговельних секретів покладался на сторону обвинувачення.

Також встановлювалися вимоги щодо продовження строку дії патентів на фармацевтичну продукцію у разі необґрунтованих затримок при їхньому видаванні в Китаї. Однією з причин торговельних воєн, власне, були звинувачення на адресу Китаю в крадіжці технологій у США. Угода забороняла примусову передачу технологій американськими компаніями як умову для доступу до китайського ринку, отримання адміністративних дозволів або будь-яких переваг. Підкреслювалася добровільність і ринковий характер передачі або ліцензування технологій. Уряду Китаю заборонялося вимагати передачу технологій у зв'язку з придбаннями, спільними підприємствами або іншими угодами. Угода також передбачала розширення доступу американських компаній, що надають фінансові послуги (банківські, страхові, операції з цінними паперами), до китайського ринку. У питанні валютних операцій Китай зобов'язався утримуватися від маніпулювання валютним курсом з метою отримання несправедливої торговельної переваги та забезпечити прозорість своєї валютної політики.

Угода створювала механізм для вирішення спорів щодо її виконання, включаючи консультації на різних рівнях та можливість застосування заходів у разі невиконання зобов'язань. Було засновано Торговельну рамкову групу (Trade Framework Group) на чолі з Торговим представником США та віце-

прем'єром Держради КНР, яка мала зустрічатися кожні шість місяців для обговорення невирішених питань. На вирішення питань відводилося 90 днів, а після у разі нерозв'язання конфлікту обидві сторони могли вжити тих заходів, які вважатимуть за необхідні.¹

“Перша фаза” торговельної угоди стала результатом компромісу між США та Китаєм. Вона дозволила знизити напруженість і встановити певні зобов'язання з боку Китаю в ключових сферах, які викликали занепокоєння у президента Трампа. Однак угода не вирішила всіх структурних проблем у торговельних відносинах, і значна частина американських тарифів залишилася чинною, незважаючи на підписання договору. Оцінки ефективності «першої фази» є неоднозначними. З одного боку, вона забезпечила певний прогрес у питаннях інтелектуальної власності та доступу до ринку в окремих секторах. З іншого боку, Китай не повністю виконав свої зобов'язання щодо збільшення закупівель американських товарів через пандемію COVID-19 та інші фактори. Довіра між КНР і США залишалася напруженою.

Багато експертів розглядали «першу фазу» лише як тимчасове перемир'я, а не як всеосяжне вирішення торговельних суперечок між двома країнами. У майбутньому час покаже, що торговельні війни між КНР і США ще відбуватимуться. Самі ж слова президента Трампа під час підписання угоди були такими: *"Сьогодні ми робимо доленосний крок — крок, якого ще ніколи не було у відносинах з Китаєм — у напрямку до майбутнього справедливої та взаємовигідної торгівлі, підписуючи першу фазу історичної торговельної угоди між Сполученими Штатами та Китаєм. Разом ми виправляємо помилки минулого та забезпечуємо майбутнє економічної справедливості та безпеки для американських працівників, фермерів і сімей."*¹ Торговельні війни мали й

¹ Section 301 and China: The U.S.-China Phase One Trade Deal. *Congress.Gov*.
URL: <https://www.congress.gov/crs-product/IF12125> (date of access: 01.05.2025).

¹ Remarks by President Trump at Signing of the U.S.-China Phase One Trade Agreement, January 15, 2020
<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-signing-u-s-china-phase-one-trade-agreement-2/> (day of access 20:05:25)

свої наслідки за межами відносин між КНР і США. Щодо самих витрат, то американські підприємства, які імпортували товари з Китаю, зіткнулися зі значним зростанням витрат через запровадженні мита. Ці витрати часто перекладалися на споживачів у вигляді вищих цін. Аналіз Національного бюро економічних досліджень показав, що значну частину витрат, пов'язаних із тарифами, фактично сплатили американські споживачі та імпортери.² Це, відповідно, вдарило і по конкурентоспроможності американських компаній та підприємств, які залежали від Китаю. Тарифи ставили їх у не вигідне становище порівняно з тими, хто продовжував мати стабільні відносини з КНР. Торговельна війна також вносила хаос у систему постачання продукції. Це порушувало виробничі процеси, що, своєю чергою, також потребувало додаткових витрат часу і коштів. Не варто забувати, що мита руйнували налагоджені шляхи постачання товарів з Китаю до США і навпаки, що призводило до необхідності пошуку нових ринків збуту та значних фінансових втрат.

Як уже зазначалося, питання шпигунства з боку КНР дуже непокоїло США. На тлі розв'язаної торговельної війни Штати прагнули переконати своїх союзників обмежити використання обладнання китайських технологічних компаній, зокрема Huawei, у своїх телекомунікаційних мережах 5G.³ Для США це було частиною глобальної стратегії із забезпечення власної безпеки та боротьби з китайським впливом. США, налагоджуючи відносини з країнами Тихоокеанського регіону, намагалися, звичайно, впливати на них. Як було зазначено раніше, шляхів і підходів для цього було багато – від погроз до цілком взаємовигідних угод, які приносили користь США. Японія, Австралія, Нова Зеландія та Корея, зокрема, дослухалися до заяв США і проявляли про американську позицію у питанні безпеки китайських технологій та роботи з

² Ajgelbaum P., Khandelwal A. The Economic Impacts Of The Us-China Trade War. National Bureau Of Economic Research. 2021. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w29315/w29315.pdf (date of access: 20.05.2025).P1-4

³ Hobbling Huawei: Inside the U.S. war on China's tech giant. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/huawei-usa-campaign/> (date of access: 01.05.2025).

ними.

Слід також розглянути відносини між Європою та США в цей період. Китай і до Трампа вважався умовним противником для США, проте відносини з Європейським Союзом мали інший характер. Відносини між Сполученими Штатами Америки та Європейським Союзом є одними з найважливіших у світовій економіці. Обидва блоки – ключові гравці у глобальній торгівлі, інвестиціях та політиці. За президента Обами були грандіозні ідеї та плани. Так, наприклад, була ідея про «Трансатлантичне торговельне та інвестиційне партнерство» (ТТП), що було запропонованою угодою про вільну торгівлю між Європейським Союзом (ЄС) і Сполученими Штатами (США).

Ідея ТТП була вперше запропонована в доповіді Центру трансатлантичних відносин Школи перспективних міжнародних досліджень Пола Нітце Університету Джонса Гопкінса. 13 лютого 2013 року: Президент США Барак Обама у своєму зверненні до Конгресу оголосив про початок переговорів щодо ТТП. Червень 2013 року: Офіційний початок переговорів між США та Європейським союзом у Вашингтоні.¹ 2013-2016 роки: Проведено 15 раундів переговорів. Переговори відбувалися за зачиненими дверима, що викликало критику з боку громадськості та побоювання щодо прозорості. 2014–2019: Стагнація і фактичне завершення процесів. Причин для провалу було кілька: Закритий характер переговорів викликав критику з боку громадськості та організацій громадянського суспільства, які висловлювали побоювання щодо впливу лобістських груп і можливого зниження стандартів у сферах охорони здоров'я, безпеки харчових продуктів. Розбіжності щодо регулювання: США та ЄС мали різні підходи до регулювання в багатьох секторах, що ускладнювало досягнення компромісу. Особливо гострими були розбіжності щодо стандартів на сільськогосподарську продукцію, генетично

¹ EU and US free-trade talks launched. *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/news/business-21439945> (date of access: 02.05.2025).

модифіковані організми (ГМО) та хімічні речовини. Механізм врегулювання спорів між інвестором і державою, який дозволяв іноземним інвесторам подавати позови проти держав, викликав широку критику в Європі, де його вважали загрозою національному суверенітету та демократичному регулюванню.

Але Надії на союз обвалилися. 2017 року до влади прийшов новий президент Трамп на відміну від свого попередника, не бачив у такому договорі з Європою чогось доброго для нього. Навпаки, це був спадок Обами і це був міжнародний договір, а для цієї адміністрації це мінус. Досить типовим для адміністрації Трампа стало питання турботи про національну безпеку. Адміністрація Трампа обґрунтовувала запровадження тарифів на сталь та алюміній міркуваннями національної безпеки, стверджуючи, що імпорт цих матеріалів загрожує обороноздатності.¹ У той же самий час (2018 рік) США ввела тарифи і проти Канади в рамках тиску по НАФТА/USMCA.

Рішення США діяти навіть проти ЄС також пояснювалося тим, що адміністрація Трампа слабо довіряла Європі. Говорячи про європейські країни, президент Трамп часто згадував, що вони недостатньо вкладають коштів у власну оборону та надто покладаються на США. Тут знову можна побачити політику ізоляціонізму та перевагу політики «батога». Конфлікт із найближчим союзником свідчить про те, що адміністрація президента не буде зволікати і буде готова діяти жорстко з усіма країнами. У своєму Twitter з цього питання Дональд Трамп заявив, що він любить торговельні війни, адже їх легко виграти. Загалом існували й інші причини для запровадження тарифних заходів проти Європейського Союзу. США як аргумент знову використали проблему торговельного дефіциту, а також звинуватили ЄС у тому, що він веде нечесну гру, підтримуючи своїх підприємців, і тому США мають право на

¹ Certain Measures on Steel and Aluminum Products UTR, <https://ustr.gov/issue-areas/enforcement/dispute-settlement-proceedings/wto-dispute-settlement/pending-wto-disputes/certain-measures-steel-and-aluminum-products-1>
(date of acces 20.05:25)

відповідь.

Ця причина також перегукується з тим, як США під час створення USMCA намагалися не допустити впливу Китаю саме через його недобросовісну торговельну політику. Президент Трамп таким чином висловлювався на субсидії з боку Європи. *«Європейський Союз завтра прибуває до Вашингтона для переговорів щодо угоди про торгівлю. У мене є для них ідея. І США, і ЄС скасовують всі тарифи, бар'єри та субсидії! Це нарешті можна буде назвати вільним ринком і чесною торгівлею! Сподіваюся, вони це зроблять, ми готові - але вони не зроблять!»*¹ Суперечка якраз точилася навколо того, що ЄС підтримує своїх авіавиробників, що шкодить США та її інтересам хоча обидві сторони це робили. Головним об'єктом суперництва варто вважати літаки. Боїнг і Аїрбас перебували в суперництві один з одним на ринку літаків. Боїнг - американський, а Аїрбас - європейський. Обидві держави підтримували приватні компанії, даючи їм субсидії, що спричиняло нечесну конкуренцію. У результаті спочатку були запроваджені тарифи, а згодом ЄС і США почали судовий процес у Суді Світової організації торгівлі. Тільки лише цей факт свідчить про серйозність проблеми, а також про різні підходи до вирішення торговельних спорів. Китай і США у рамках СОТ не судилися. Суперечки також виникали з приводу сільськогосподарської продукції через відмінності у стандартах. Європейська спільнота також почала запроваджувати власні санкції вже проти США. Політика, яку проводив президент Трамп, у таких випадках демонструє, що загроза тарифів може надходити з обох сторін, і, як у випадку з Китаєм, ці тарифи також мали свій вплив і наслідки для самих американців.¹ Підвищення цін на імпорتنі товари призвело до зростання витрат для споживачів та підприємств. Дослідження показали, що тарифи спричиняють зростання цін на імпорتنу продукцію, що знижує купівельну

¹ Donald.J.Trump,X,<https://x.com/realDonaldTrump/status/1021909900941815809>

¹ European Commission reacts to the US restrictions on steel and aluminum affecting the EU. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_18_4006 (date of access: 01.05.2025).

спроможність споживачів. Як і у випадку з Китаєм, тут спостерігається подібний процес. З одного боку, тарифи приносять певні ресурси, але водночас вони також завдають збитків громадянам як США, так і Європи. Це також призвело до зміни конкурентоспроможності низки американських компаній та навіть до значних збитків у сфері виробництва алкоголю через тарифи та заходи у відповідь з боку Європейського Союзу. Тарифи проти Європейського Союзу стали серйозним випробуванням як для США, так і для Європи. Говорячи про СОТ, варто сказати і те, що і до цієї організації Трамп ставився вкрай погано, і, за його ж словами, до Америки ставилися не чесно. Крім іншого, кілька разів звучали слова про вихід з організації і що вступ до СОТ був жахливою угодою для Америки. Усе доходило до того, що США блокували призначення нових судів до апеляційного суду СОТ, чим, по суті, і саботували його роботу. Головна шкода таких диспутів полягає ще й у тому, що настільки близькі та ключові союзники вступили в протистояння та суттєво охолодили відносини одне з одним. Іншими словами, США розпочали війну на два фронти: на одному був Китай, а на іншому — Європа. Сполучені Штати, дотримуючись своєї нової політики відстоювати свої інтереси проти всіх і жорстко.

Підбиваючи підсумки торгової політики Дональда Трампа наприкінці його президентства, можна виділити кілька ключових аспектів, які мали значний вплив на економіку США та міжнародну торгівлю, а також сформували образ цієї адміністрації. Кінець своєї адміністрації президент Трамп зустрів у ролі лідера, який готовий використовувати жорстку силу для реалізації своїх інтересів. Передусім тарифи стали головною зброєю політика для досягнення поставлених ним цілей. Перший термін запам'ятався гучною торговельною війною з Китаєм та іншими країнами, які, на думку Трампа, становили конкуренцію Сполученим Штатам (це і Європейський Союз), проти якого Трамп також дуже активно діяв. Політика багатосторонніх договорів була відкинута та замінена політикою двосторонніх угод і модифікації тих

домовленостей, які вже існували. Переглянута президентом Трампом НАФТА стала для нього гучною піар- та дипломатичною перемогою, що демонструвала можливості проведення політики за допомогою ультиматумів і жорстких вимог. Успішне укладення договору супроводжувалося критикою з боку тих, хто сумнівався у цьому підході та методах. Головна проблема оцінки політики Трампа наприкінці його президентства полягає у тому, що саме на його останні роки припала пандемія COVID-19, яка сплутала багато показників. Результат угод з Китаєм та USMCA було складно оцінити через ситуацію, коли не лише американська, а й світова економіка загалом переживала глобальну кризу та зміни, змушуючи бізнес адаптуватися до нових реалій.¹ Як було один раз згадано президент Трамп також жорстко критикував Європейський Союз за, на його думку, несправедливі торговельні практики та високі митні бар'єри. Адміністрація США погрозувала введенням тарифів на європейські товари, зокрема на автомобілі, що спричинило значну напругу в трансатлантичних відносинах, і в підсумку між Європейським Союзом і США відбулися інші тарифні конфлікти, подібні до тих, які траплялися з Китаєм.

Підхід Трампа викликав критику серед європейських партнерів, які сприймали його як підрив довгострокових альянсів і порушення правил СОТ. Подібними словами в цілому можна охарактеризувати політику Трампа щодо деяких держав. Також адміністрація Трампа, своєю чергою, намагалася через двосторонні переговори домовлятися про нові торговельні угоди, зокрема з Великою Британією після Brexit, що відображало прагнення США посісти провідні позиції в нових глобальних торговельних форматах і спроби США використати ситуацію, що склалася, на свою користь. Крім чисто економічних заходів, адміністрація Трампа використовувала торговельні та санкційні інструменти для просування політичних цілей. Зокрема, США підтримали

¹ Dual Effects of the US-China Trade War and COVID-19 on United States Imports: Transfer of China's industrial chain? / W. Luo et al. P. 6–20. URL: https://www.researchgate.net/publication/373714974_Dual_Effects_of_the_US-China_Trade_War_and_COVID-19_on_United_States_Imports_Transfer_of_China's_industrial_chain (date of access: 01.05.2025).

протестні рухи в Гонконгу, підписавши закон про підтримку прав і свобод мешканців міста, що призвело до посилення санкцій проти Китаю. Це було частиною стратегії «жорсткої лінії» щодо Пекіна, поєднуючи економічний тиск із захистом прав людини. Водночас торговельна політика Трампа мала значний вплив на переосмислення глобальних ланцюгів постачання та посилила дискусії про стратегічну автономію США у сфері технологій і виробництва. Вона також стимулювала активізацію переговорів щодо нових торговельних союзів і пошук балансів між протекціонізмом і відкритістю ринків. Що ж стосується американського населення, то запровадження тарифів і змін у торговельних угодах мало неоднозначний вплив на американську економіку. З одного боку, деякі промислові сектори, особливо важка промисловість та сільське господарство, отримали державну підтримку та вигоди від захисту від імпортової конкуренції, а адміністрація Трампа значно розширила доступ американських товарів до інших ринків - наприклад, ринок Японії чи Канади, з якими за часів Трампа було укладено договори. Однак з іншого боку було і зростання цін на імпортні товари та комплектуючі. Це спричинило збільшення виробничих витрат і споживчих цін. Це призводило до додаткових економічних викликів для малого бізнесу та кінцевих споживачів, особливо в період економічної нестабільності, спричиненої пандемією, і, відповідно, деякі верстви населення несли великі збитки. Взагалі політика Дональда Трампа пронеслася, мов ураган, який перевернув догори дригом американську політику і сильно вплинув на весь світ, зокрема на його головних союзників і ключових торговельних партнерів, які водночас були для США і конкурента.

ВИСНОВКИ

Прихід Дональда Трампа до Білого дому у 2016 році став поворотним моментом у зовнішньоторговельній та загалом зовнішній політиці США. Його адміністрація задекларувала нову парадигму – «America First» – що стала реакцією на зростаючу глобалізацію, деякі негативні наслідки якої, на думку Трампа та його прибічників, позбавили Сполучені Штати економічної переваги та ослабили їхню національну безпеку. Такий підхід позначився на політичному дискурсі, стилі ведення міжнародних переговорів і на конкретних діях, що радикально змінили динаміку глобальної торговельної системи.

Адміністрація Трампа зробила рішучий крок до зламу попередньої американської стратегії участі в багатосторонніх угодах і альянсах. Вихід США з Транстихоокеанського партнерства (TPP) на самому початку президентства був не лише символічним жестом, а й фактичною демонстрацією відмови від глобального економічного лідерства у форматі, який передбачав спільну відповідальність і взаємну вигоду. Такий підхід підважив довіру до США серед союзників та партнерів, які розраховували на стабільну участь Вашингтона в міжнародних структурах.

Замість підтримки інституціолізованого порядку, Трамп надавав перевагу двостороннім угодам, які дозволяли йому особисто – у стилі підприємця – вести переговори, тиснути на партнерів і досягати короткострокових вигід для США. Така тактика дала певні результати, зокрема в перемовинах із Канадою та Мексикою, але одночасно поставила під сумнів сталість глобальної системи вільної торгівлі.

Одним із центральних елементів економічного націоналізму Трампа стало переукладення Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА), яку він неодноразово називав «найгіршою торговельною угодою в історії США». У результаті тиску, тарифних загроз та ультиматумів було досягнуто нової угоди – USMCA (Угода між США, Мексикою та Канадою), що

відображає принципи більш жорсткого регулювання, протекціонізму та забезпечення домінуючих інтересів США.

USMCA стала прикладом того, як зовнішньоекономічна політика США за Трампа спрямовувалась на пряме забезпечення американських виробників, зокрема в автомобільній та сільськогосподарській сферах, а також на посилення вимог щодо інтелектуальної власності. Угода має потенціал створити довгострокові переваги для США, але водночас задала прецедент економічного тиску як легітимного засобу перегляду вже чинних міжнародних зобов'язань.

Торгівельна війна між США та КНР за часів президентства Дональда Трампа стала не просто економічним конфліктом, а виявом нової фази системного суперництва між двома провідними державами світу. США, під проводом Трампа, змістили свій стратегічний фокус з концепції взаємозалежності до ідеї «економічного стримування» Китаю. Основою цього підходу стали не лише негативне сальдо зовнішньої торгівлі США з КНР, але й глибші геоекономічні та технологічні побоювання, зокрема щодо зростання китайської глобальної присутності, ініціативи «Один пояс – один шлях» та амбіційної програми «Made in China 2025».

Адміністрація Трампа розпочала торговельний наступ із введення мита на сотні мільярдів доларів китайського імпорту. Ці дії виправдовувалися не лише економічними аргументами, а й необхідністю забезпечення національної безпеки США. Китай звинувачувався у недобросовісних торговельних практиках, примусовій передачі технологій, втручанні у внутрішні справи інших держав, і, що особливо важливо, у спробах підризу технологічного домінування США. У відповідь КНР також запровадила мита на американську продукцію, що призвело до глибокої ескалації конфлікту.

Політика «тарифного кийка» (tariff stick) Трампа мала на меті змусити Пекін переглянути свої підходи до економічної відкритості, захисту інтелектуальної власності та допуску іноземних компаній до китайського

ринку. Разом із торговельними заходами застосовувались і політичні інструменти: санкції проти китайських компаній (зокрема Huawei та ZTE), обмеження на інвестиції, дипломатичні заяви на підтримку Гонконгу та уйгурського населення Сіцзяну. Це чітко сигналізувало, що США більше не вбачають Китай лише економічним конкурентом, а трактують його як комплексну загрозу, що потребує жорсткої відповіді.

Цей підхід значно змінив міжнародний дискурс навколо Китаю. Багато союзників США, які раніше прагнули балансувати між Вашингтоном і Пекіном, були змушені визначатися, з ким вони – з огляду на американський тиск і ризик санкцій. Такий розворот заклав підґрунтя для ширшого глобального переосмислення ролі Китаю та створення неформального «антикитайського альянсу», який пізніше формалізувався в рамках стратегічних діалогів, як-от Quad (США, Індія, Японія, Австралія).

Окрему і не менш важливу лінію зовнішньоекономічної політики адміністрації Трампа становили відносини з Європейським Союзом. На відміну від конфронтації з Китаєм, яка була заснована на стратегічному суперництві, відносини з ЄС мали складніший характер: це була боротьба між союзниками, яку супроводжувала глибока криза довіри.

Адміністрація Трампа неодноразово ставила під сумнів корисність трансатлантичного партнерства, звинувачуючи європейців у недобросовісній торговельній практиці, особливо у сфері сільського господарства та автомобілебудування. ЄС часто зображувався як економічний паразит, який нібито отримує вигоду від американського ринку, одночасно не відкриваючи власний для американських товарів. Найбільше критики дісталось Німеччині – за високий профіцит торгівлі та залежність від російських енергоресурсів, які США також намагались витіснити, просуваючи власний зріджений газ.

Запровадження мит на європейську сталь і алюміній, а також погрози ввести тарифи на європейські автомобілі стали прикладом того, як навіть союзницькі відносини можуть бути використані як інструмент тиску. ЄС, зі

свого боку, намагався утримати баланс між захистом власних інтересів і запобіганням повномасштабній торговельній війні з США. Проте численні раунди переговорів не призвели до принципового прориву, а лише поглибили недовіру.

Крім економіки, критика Трампа поширювалась і на політичні аспекти співпраці: фінансування НАТО, імміграційну політику, кліматичні зобов'язання. Таким чином, Вашингтон дедалі частіше виступав не як гарант євроатлантичної стабільності, а як фактор дестабілізації. Це викликало занепокоєння в європейських столицях і спонукало до дискусій про стратегічну автономію ЄС та зменшення залежності від США.

Підсумовуючи, можна констатувати, що адміністрація Дональда Трампа поставила під сумнів самі засади трансатлантичної солідарності. Це стало не лише викликом для Європи, а й тривожним сигналом для всього західного світу: гарантії стабільності, що десятиліттями базувалися на ролі США як надійного союзника, більше не можуть сприйматися як аксіома. Таким чином, Трамп, навіть після завершення свого мандату, залишив по собі не лише USMCA та тарифні конфлікти, але й глибоку ерозію довіри у системі союзницьких відносин США, яка ще довго впливатиме на архітектуру міжнародної співпраці.

Список джерел та літератури.

1. 2016 report to congress on china's WTO compliance [Electronic resource] // US.GOV. URL: <https://ustr.gov/sites/default/files/2016-China-Report-to-Congress.pdf> (date of access: 01.05.2025).
2. 2018 national trade estimate report on Foreign Trade Barriers:Malaysia [Electronic resource] // United States Trade Representative. URL: https://ustr.gov/sites/default/files/2019_National_Trade_Estimate_Report.pdf (date of access: 01.05.2025).
3. 2018 national trade estimate report on Foreign Trade Barriers: Malaysia [Electronic resource] // United States Trade Representative. URL: https://ustr.gov/sites/default/files/2019_National_Trade_Estimate_Report.pdf (date of access: 01.05.2025).
4. 2020 special 301 report [Electronic resource] // United States Trade Representative. URL: https://ustr.gov/sites/default/files/2020_Special_301_Report.pdf (date of access: 01.05.2025).
5. Australia-United states FTA [Electronic resource] // Australian Government. URL: <https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/ausfta/australia-united-states-fta> (date of access: 01.05.2025).
6. Certain measures on steel and aluminum products [Electronic resource] // United States Trade Representative. URL: <https://ustr.gov/issue-areas/enforcement/dispute-settlement-proceedings/wto-dispute-settlement/pending-wto-disputes/certain-measures-steel-and-aluminum-products-1> (date of access: 01.05.2025).
7. Commission on the theft of american intellectual property. [Electronic resource] // The national bureau of asian research. 2013. P. 9–22. – URL: https://www.nbr.org/wp-content/uploads/pdfs/publications/IP_Commission_Report.p
8. Congressional Research Service. (2020). Philippines: Background and U.S. Relations. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/R47055> (date of access: 01.05.2025).
9. Congressional Research Service. (2020). Singapore: Background and U.S. Relations. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/R44127> (date of access: 01.05.2025).
10. Congressional Research Service. (2020). Taiwan: Background and U.S. Relations. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/IF10275> (date of access: 01.05.2025).
11. Davi Hutt. Trump Takes Trade War Aim At Vietnam's Dong - Asia Times [Electronic resource] / Davi Hutt // Asia Times. – URL: <https://asiatimes.com/2020/10/trump-takes-trade-war-aim-at-vietnams-dong/> (date of access: 01.05.2025).
12. Economic and Trade Agreement Between The Government Of The United States Of America And The Government Of The People's Republic Of China text [Electronic resource] // United States Trade Representative. URL: <https://ustr.gov/countries-regions/china-mongolia-taiwan/peoples-republic-china/phase-one-trade-agreement/text> (date of access: 01.05.2025).
13. European Commission reacts to the US restrictions on steel and aluminium

- affecting the EU [Electronic resource] // European Commission - European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_18_4006 (date of access: 01.05.2025).
14. Exports for NAFTA countries as percent of GDP 2020| Statista [Electronic resource] // Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/948068/exports-nafta-countries-percent-gdp/> (date of access: 01.05.2025).
15. Fact Sheet on U.S.-Japan Trade Agreement [Electronic resource] // Office of the US Trade Representative. URL: <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/fact-sheets/2019/september/fact-sheet-us-japan-trade-agreement> (date of access: 01.05.2025).
16. Joint statement: United States-Mexico High Level Economic Dialogue [Electronic resource] // whitehouse.gov. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/01/06/joint-statement-united-states-mexico-high-level-economic-dialogue> (date of access: 01.05.2025).
17. New Zealand-United States relations [Electronic resource] // Congress.Gov. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/IF12954> (date of access: 01.05.2025).
18. NAFTA's Legacy: Lost Jobs, Lower Wages, Increased Inequality [Electronic resource] // Public Citizen. URL: https://www.citizen.org/wp-content/uploads/NAFTA-Factsheet_Deficit-Jobs-Wages_Oct-2019.pdf (date of access: 01.05.2025).
19. President Donald J. Trump's administration is advancing a free and open Indo-Pacific [Electronic resource] // President Archive. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-administration-advancing-free-open-indo-pacific/> (date of access: 01.05.2025).
20. President Donald J. Trump's administration is advancing a free and open Indo-Pacific – the white house [Electronic resource] // The White House – The White House. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-administration-advancing-free-open-indo-pacific/>
21. Remarks by President Trump at a Signing Ceremony for the United States-Mexico-Canada Trade Agreement – the white house [Electronic resource] // The White House. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-signing-ceremony-united-states-mexico-canada-trade-agreement/> (date of access: 01.05.2025).
22. Remarks by president trump on actions against china – the white house [Electronic resource] // The White House URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-actions-china/> (date of access: 01.05.2025).
23. Report on Vietnam's acts, policies, and practices related to currency valuation [Electronic resource] // United States Trade Representative. URL: https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/Vietnam_Currency_301_Actionability_Report_Jan_15_21.pdf (date of access: 01.05.2025).

24. Ruwitch J. How Trump Is Winning Hearts And Minds In Taiwan — Risking China's Wrath. NPR. 2020. October 21. URL: <https://www.npr.org/2020/10/21/925528931/taiwans-u-s-friendship-comes-with-benefits-and-china-s-wrath> (date of access: 01.05.2025).
25. Section 301 and China: the U.S.-China phase one trade deal [Electronic resource] // Congress.Gov. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/IF12125> (date of access: 01.05.2025).
26. Timeline: U.S.-China Relations [Electronic resource] // Council on Foreign Relations. URL: <https://www.cfr.org/timeline/us-china-relations> (date of access: 01.05.2025).
27. The north american free trade agreement (NAFTA) [Electronic resource] // Congress.Gov. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/R42965>
28. The Trans-Pacific Partnership trade deal: an overview [Electronic resource] // BallotPedia. URL: https://ballotpedia.org/The_Trans-Pacific_Partnership_trade_deal:_An_overview (date of access: 01.05.2025).
29. Trump D. [The European Union is coming to Washington tomorrow to negotiate a deal on Trade. I have an idea for them] [Electronic resource] / Donald Trump // X. URL: <https://x.com/realDonaldTrump/status/1021909900941815809> (date of access: 01.05.2025).
30. U.S. – Mexico – Canada agreement (USMCA) [Electronic resource] // U.S. Customs and Border Protection. URL: <https://www.cbp.gov/trade/priority-issues/trade-agreements/free-trade-agreements/USMCA> (date of access: 01.05.2025).
31. U.S. department of state. U.S. relations with the asia-pacific economic cooperation [Electronic resource] // US.GOV. URL: <https://www.state.gov/asia-pacific-economic-cooperation/#:~:text=APEC%202025-,%20Overview,home%20and%20with%20our%20partners.> (date of access: 01.05.2025).
32. U.S. department of state. U.S. relations with the philippines. [Electronic resource] // US.GOV. URL: <https://2021-2025.state.gov/u-s-philippines-relations-2/> (date of access: 01.05.2025).
33. U.S. Department of State. U.S. Relations With ASEAN [Electronic resource] // US.GOV. URL: <https://asean.usmission.gov/mission/> (date of access: 01.05.2025).
34. U.S. Relations With Australia. US Department of State. [Electronic resource] // US.GOV. URL: <https://2021-2025.state.gov/u-s-relations-with-australia/> (date of access: 01.05.2025).
35. U.S. relations with Malaysia [Electronic resource] // US.GOV. URL: <https://2017-2021.state.gov/u-s-relations-with-malaysia/> (date of access: 01.05.2025).
36. U.S.-Mexico-Canada (USMCA) trade agreement [Electronic resource] // US.GOV. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/IF10997> (date of access: 01.05.2025).
37. U.S.-South Korea (KORUS) FTA and Bilateral Trade Relations [Electronic resource] // Congress.Gov. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/IF10733> (date of access: 02.05.2025).

38. United States trade balance, exports, imports by country 2018 | WITS Data [Electronic resource] // World Integrated Trade Solution (WITS) | Data on Export, Import, Tariff, NTM. URL: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/USA/Year/2018/TradeFlow/EXIMP/Partner/by-country> (date of access: 01.05.2025).
39. US-Mexico-Canada agreement sheet [Electronic resource] // Home | United States Trade Representative. URL: https://ustr.gov/sites/default/files/files/Press/fs/USMCA/USMCA_Labor.pdf (date of access: 01.05.2025).
40. USMCA deal signing – the divergent opinions of the leaders [Electronic resource] // Mexicom Logistics. URL: <https://mexicomlogistics.com/usmca-deal-signing-and-the-divergent-impressions-of-the-leaders/> (date of access: 01.05.2025).
41. USMCA – Impact on environmental issues [Electronic resource] // Norton Rose Fulbright | Germany | Global law firm. URL: <https://www.nortonrosefulbright.com/en-us/knowledge/publications/0c1e6826/usmca---impact-on-environmental-issues> (date of access: 01.05.2025).
42. Withdrawal of the united states from the trans-pacific partnership negotiations and agreement [Electronic resource] // US Department of State. URL: <https://2017-2021.state.gov/us-TPP-withdrawal/> (date of access: 01.05.2025).
43. Богданова Т. Є. ЮСМКА як новий етап північноамериканської інтеграції. Наукові праці. Політологія. 2019. Т. 324, Вип. 312. С. 38-42.
44. Безрукова Н. Економічні відносини країн-членів нафта: оцінка результатів співпраці [Електронний ресурс] / Наталя Безрукова, Наталя Джурка // Ефективна економіка. 2018. С. 1–10.
45. Городня Н. Д. Політика США в Південно-Східній Азії (2009-2013 рр.): відносини з АСЕАН / Н. Д. Городня // Гілея. 2014. Вип. 84 (№ 5). С. 192–197.
46. American's uneasy history with free trade [Electronic resource] / I. M. Destler // *Harvard Business Review*. URL: <https://hbr.org/2016/04/americas-uneasy-history-with-free-trade/> (date of access: 01.05.2025).
47. Barfield C. The United States And East Asia Regionalism: Competing Paths To Integration / Claude Barfield // *International journal of korean studies*. 2012. Vol. 16, no. 2. P. 159–172.
48. Cory N. How critics of the 'TPP' trans-pacific partnership muddle facts, fictions and fears [Electronic resource] / Nigel Cory // ITIF. URL: <https://itif.org/publications/2016/10/07/how-critics-tpp-trans-pacific-partnership-muddle-facts-fictions-and-fears/> (date of access: 01.05.2025).
49. Dzyad O. Results and prospects of nafta modernisation in context of d. trump's policy [Electronic resource] / Olena Dzyad, Kyrylo Hrechyn // *Herald UNU. International Economic Relations And World Economy*. 2019. No. 28. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-16>. (date of access: 01.05.2025).
50. Fajgelbaum P. The economic impacts of the US-China trade war / Pablo

- Fajgelbaum, Amit Khandelwal // Nber working paper series. 2021. P. 1–16.
51. Feinberg R. NAFTA revisited: achievements and challenges [Electronic resource] / Richard Feinberg, Gary Clyde Hufbauer, Jeffrey J. Schott // *Foreign affairs*. 2006. Vol. 85, no. 1. P. 156. URL: <https://doi.org/10.2307/20031874>. (date of access: 01.05.2025).
52. Finnegan W. Why Does Obama Want This Trade Deal So Badly? [Electronic resource] / William Finnegan // *The New Yorker*. URL: <https://www.newyorker.com/news/daily-comment/why-does-obama-want-the-trans-pacific-partnership-so-badly> (date of access: 01.05.2025).
53. Green R. A. Was nafta good for the united states? / Russell A. Green, Tony Payan // *Internation economics*. 2017. P. 1–24.
54. Grewal D. S. A research agenda for trade policy under the trump administration / David Singh Grewal // *The Yale journal of international law online*. 2021. Vol. 44, no. 69. P. 70–76.
55. Guillén M. NAFTA's impact on the U.S. economy: what are the facts? [Electronic resource] / Mauro Guillén // *Knowledge at Wharton*. URL: <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/naftas-impact-u-s-economy-facts/>. (date of access: 01.05.2025).
56. Harris K. Trump, Trudeau praise USMCA trade deal they say will 'grow middle class' | CBC News [Electronic resource] / Kathleen Harris // *CBC*. URL: <https://www.cbc.ca/news/politics/usmca-nafta-trade-deal-1.4845219> (date of access: 01.05.2025).
57. Higgott R. The trans-pacific partnership: for, against and prospects [Electronic resource] / Richard Higgott, Richard Stubbs Stubbs // *E-International Relations*. URL: https://www.e-ir.info/2016/04/13/the-trans-pacific-partnership-for-against-and-prospects/#google_vignette. (date of access: 01.05.2025).
58. Hobbling Huawei: Inside the U.S. war on China's tech giant [Electronic resource] / Cassell Bryan-Low [et al.] // *Reuters Investigate*. URL: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/huawei-usa-campaign/>. (date of access: 01.05.2025).
59. Hoberg G. Canada and North American Integration [Electronic resource] / George Hoberg // *Canadian Public Policy / Analyse de Politiques*. 2000. Vol. 26. – P. 36. URL: <https://doi.org/10.2307/3552570>. (date of access: 01.05.2025).
60. Hundt D. Free trade agreements and US foreign policy [Electronic resource] / David Hundt // *Pacific focus*. 2015. Vol. 30, no. 2. P. 151–172. URL: <https://doi.org/10.1111/pafo.12048>. (date of access: 01.05.2025).
61. Jakóbowski J. A stalemate in the US–China trade negotiations: the tariff war and technology [Electronic resource] / Jakub Jakóbowski // *OSW Centre for Eastern Studies*. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2019-05-28/a-stalemate-us-china-trade-negotiations-tariff-war-and>. (date of access: 01.05.2025).
62. Lopez E. Timeline: How a new North American trade deal happened [Electronic resource] / Edwin Lopez // *Supply Chain Dive*. URL:

- <https://www.supplychaindive.com/news/NAFTA-timeline-how-USMCA-happened/538663/>. (date of access:01.05.2025).
63. Mastanduno M. Trump's trade revolution [Electronic resource] / Michael Mastanduno // *De Gruyter Brill*. URL: <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/for-2019-0034/html>. (date of access: 01.05.2025).
64. Ming C. Trump's approval ratings may hold clues to where US trade disputes are heading [Electronic resource] / Cheang Ming // *CNBC*. URL: <https://www.cnbc.com/2018/07/17/on-trade-war-analysts-watch-trump-approval-ratings-stock-markets.html>. (date of access: 01.05.2025).
65. Petri P. A. The TPP, china and the FTAAP: the case for convergence [Electronic resource] / Peter A. Petri, Michael G. Plummer, Fan Zhai // *SSRN electronic journal*. 2014. P. 1–9.
66. Sanjinés J. Agreement 7 key new features of the new north american trade agreement [Electronic resource] / José Sanjinés // *Beyond Borders*. URL: <https://blogs.iadb.org/integration-trade/en/north-american-trade-agreement/>. (date of access: 01.05.2025).
67. Skonieczny A. Trump talk: Rethinking elections, rhetoric, and American foreign policy [Electronic resource] / Amy Skonieczny // *Sage Journals*. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0263395720936045> (date of access: 01.05.2025).
68. Swanson A. U.S.-China trade deficit hits record, fueling trade fight (published 2018) [Electronic resource] / Ana Swanson // *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2018/02/06/us/politics/us-china-trade-deficit.html> (date of access: 01.05.2025).
69. USMCA, Covid-19 and the US-China trade war: North Americas shifting supply chains. *Research Handbook on Trade Wars*. 2022. P. 362–381.
70. Mariano Sánchez-Gustavo Flores-Macias. *Oxford research encyclopedia of politics* / Mariano Sánchez-Gustavo Flores-Macias // *Oxford research encyclopedia of politics*. New York, 2019. P. 3–29.

Резюме

Бакалаврська робота присвячена «Трансформації зовнішньоекономічної політики США за часів президента Д.Трампа(2017-2021)» Виходячи з поставленої мети, у роботі було розглянуто політику США до обрання Трампа та трансформацію політики США після обрання Д.Трампа. Також у дослідженні були розглянуті процеси створення договору USMCA, Тарифні війни з Китаєм і перехід США на більш ізоляціоністські шляхи. Завдяки матеріалам з офіційних джерел, публіцистики, західної та східноєвропейської історіографії, статистичним даним, авторка аналізує використання позаекономічної політики під час президентства Д.Трампа. Особлива увага приділяється дослідженню еволюції поглядів адміністрацій, що передували Трампу, та різниці їхніх підходів у зовнішній політиці.

Summary

This bachelor's thesis is dedicated to "The Transformation of US Foreign Economic Policy during the Presidency of D. Trump (2017-2021)." Based on the stated objective, the paper examined US policy before Trump's election and the transformation of US policy after D. Trump's election. The study also explored the processes of creating the USMCA agreement, the tariff wars with China, and the US shift towards more isolationist paths. Drawing on materials from official sources, journalism, Western and Eastern European historiography, and statistical data, the author analyzes the use of non-economic policy during D. Trump's presidency. Particular attention is paid to examining the evolution of the views of pre-Trump administrations and the differences in their foreign policy approaches.